

ביתר ע.	צפת	כ"ש	אלעד	ב. שמש	חיפה	מודיעין ע.	בני ברק	ירושלים	עיר
17:45	17:52	18:01	17:51	17:44	17:51	17:52	17:58	17:45	כניסת החג
18:56	18:54	18:57	18:56	18:56	18:56	18:56	18:57	18:55	יציאת החג
19:36	19:29	19:36	19:33	19:35	19:33	19:34	19:32	19:36	ר"ת

בס"ד לקראת שבועת מלכתא

הלימוד השבועי לנבכני דרשו

Dirshu
דרשו ד' ועוזו
קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

בראשית יח - כח תשרי | דף הוימי - סנהדרין פד - ז | משנה בחרה - סימן רס"א אמצע סעיף ב' "ושעור" עד סימן רס"ג סעיף ד' | מוסר - פרק ח' עד 'פשוט דאין הכוונה | קצין חכמה - 'משומד - יסיר מלבושיו' עד 'כלל של דבר ישוב אדם'

יום שלישי י"ג תשרי תשע"ח | פניני חג הסוכות | תקציר שבועי ה'דף היומי בהלכה'

אחרי שבירך, נענע למעלה מ-30 אתרוגים! ביניהם כמה סוגים של זן מרוקאי, תימני ו-3 אתרוגים ששוקלים כל אחד 3 קילו בערך. אחר כך הרשה לשאר הקהל לברך. במהלך הנענועים של הקהל, הפיטם של האתרוג עליו בירך מרן שליט"א נפל.

רשמים מימי חג הסוכות ושמחת תורה בשנה שעברה, אצל מרן רבי חיים קנייבסקי שליט"א

יום, אירע דבר משונה מאד. היה זה ביום ראשון של חול המועד, לאותו בוקר הוזמן מרן לשמש כסנדק בשלוש בריתות, ברם, אחת הבריתות הייתה של אב שאחז את התינוק בזרועו והחל לומר פסוקי 'שמע ישראל' כנהוג, אך כשהגיע זמן מצוות הברית, החל האב להתנגד לפתע לערוך את הברית, כפי הנראה

נביא כאן מעט רשמים שניתן להעלות על הכתב, ממה שהיה אצל רבינו מרן שליט"א בזמן שמחתנו - ימי חג הסוכות ושמחת תורה שעברו עלינו לטובה (תשע"ז).

בערב חג הסוכות זכינו להיכנס אל מרן שליט"א, ולהגיש לו 'קובץ גליונות' לחג הסוכות, עם כל הגליונות וחידושי התורה שיוצאים מבתיהם של גדולי הדור שליט"א. מרן עיין בזה כרבע שעה ואח"כ ביקש שנשאיר אצלו את החוברת, תוך כדי שהוא מבקש לשלם עליה. כמובן שסירבנו, תוך כדי שאנו מזכירים כי 'מתנה לאדם חשוב היא עצמה הנתינה'. אך מרן שליט"א סירב ואמר שעל מצוה יש לשלם, ומצות לימוד התורה ערכה לא יסולא בפז.

ביו"ט ראשון של החג, בירך כדרכו על אתרוג מזן חזון איש, והלולב היה השנה בגובה של למעלה משלוש מטר (!!!). כמו כן ההדסים היו של ג' עלים בקנה, והערבות היו מגידול מיוחד שאמרו שהעלים אינם נופלים, ועל ידי זה ניתן להחזיק אותם 'דרך גידולם' ממש. אחרי שבירך, נענע בכל האתרוגים (למעלה משלושים אתרוגים! ביניהם כמה סוגים של זן מרוקאי, תימני ושלושה אתרוגים ששוקלים כל אחד 3 קילו בערך). אחר כך הרשה לשאר הקהל לברך על ארבעת המינים ואמר שהוא מקנה רק למי שהוא גדול, ורק מתנה על מנת להחזיר.

במהלך הנענועים של הקהל, אירע דבר מצער מאוד, הפיטם של האתרוג עליו בירך מרן שליט"א נפל, כפי הנראה היה דוחק מדי גדול לזכות לברך עליו, ובעקבות זה נהפך האתרוג ל'חסר' ממש. מרן שליט"א לקח להלל אתרוג אחר, ובהמשך אח"כ הגיע הר"ר משה ניימן, והביא אתרוג חדש ומהודר מאוד מזן חזון איש, כדי שמרן שליט"א יוכל לברך על אתרוג נאה כראוי.

במשך ימי החג עברו אלפי איש אחרי התפילות, להקביל פני רבינו ברגל.

באחד הימים בהם היה מרן שליט"א סנדק בברית כמנהגו בכל

נתפס בחרדה כזו או אחרת, וסירב בכל צורה שהיא לקיים את הברית כמנהג ישראל רבות בשנים. הוא תפס את התינוק וברח עמו לחוץ. כמובן, אנשים רבים ניסו לשכנע אותו אך ללא הועיל. בינתיים הציעו לו לנוח עם רעייתו היולדת בבית סמוך.

במקביל, מרן שליט"א בירך כי 'עוד היום יעשו לו את הברית לפני השקיעה', ואכן בשלב מסוים הניח האב למשפחה לערוך את הברית. או אז קראו לו למרן שליט"א שוב שישמש כסנדק. ואכן הגיע והשמחה היתה רבה מאוד. מכיוון שהאב לא היה במקום, בירך מרן בעצמו "להכניסו בבריתו של אברהם אבינו".

לאחר הברית פצחו הקהל בניגון "תהא השעה הזאת", בשמחה של מצוה.

היה ר' יצחק לוינשטיין ז"ל מדקדק בקניית ארבע מינים עבור רבינו, וכשהיה אתרוג טוב היה מתמלא שמחה עד כדי כך, שהיה מנשק את האתרוג ויוצא בריקוד

לקט מיוחד על ענייני חג הסוכות ממרן הגראי"ל שטיינמן שליט"א

כלומר צורה זו מתאימה ליהודי אבל לא לאתרוג...
תקלה במכונית

רבנו משתדל כמעט לא לצאת מהסוכה, רק למקרים חשובים, ובעיקר משתדל לא לצאת מחוץ לעיר בסוכות. ופ"א מאוד לחצו שיסע לאיזה ענין, ובאמצע הדרך התקלקלה המכונית ולקח מונית למקום, ואמר רבנו, שכנראה משמים הראו לו שלא היה צריך לנסוע, ומאז חדל לגמרי לנסוע בחול המועד סוכות מחוץ לעיר.

אם על כל מכה היה מקבל מיליון דולר...

נשאל רבנו מאחד שיש לו יסורים, ושאל כיצד יוכל לקיים מצות "ושמחת בחגך"? והשיב: דהנה באם אחד נותן לשני מכה ואח"כ נותן לו 200 דולר, אף שיכאב לו המכה אבל בכל זאת ירגיש שקיבל על כך איזה שהוא פיצוי, ואם ייתן לו אלף דולר אפילו יבקש אחר כך עוד מכה, ואם ייתן לו מאה אלף דולר יתחנן שייתן לו עוד מכה, ואם ייתן לו מיליון דולר פשוט ייפול לפני רגליו, ויתחנן שייתן לו עוד מכה וכו'. כך בן אדם מחכה לו כזה שכר עבור הייסורין שסובל כאן, דאם היה יודע גודל השכר שמצפה לו על כך היה כ"כ שמח בהם, והיה פשוט מתחנן ומבקש שיתנו לו עוד...

מה פתאום אנחנו דואגים לגויים?

במסיבת סיום החג בישיבת גאון יעקב אמר רבנו: "ב"ה עברו ימים כאלה קדושים, ודווקא בימים כאלה הקריבו כל יום פרים בשביל אומות העולם! מה? אנחנו דאגנו בשביל אומות העולם, הקב"ה אמר לנו שנעשה כל יום כך וכך פרים למה? בשביל אומות העולם! איך מבינים את זה? האם אנחנו צריכים לדאוג בשביל אומות העולם? משמע כמו שכתב רבי חיים ויטאל, שיהאב את כל האנשים ואפילו גוים אמאדנע זאך! וכאן יוצא שהקב"ה רמז לנו שצריך לדאוג אפילו לגויים. ובוודאי העיקר זה כלל ישראל, אבל צריך לדאוג גם לגויים. בסוכות הרי נהיים יותר גבוהים, נכנסים לסוכה מען באקומט א העכערקייט- מקבלים התרוממות, ודווקא שם מלמדת התורה שצריך לא לשכוח שיש גם גויים, העולם צריך לדאוג גם לגויים, הגויים החריבו את בית המקדש - והרי הם הרסו את עצמם כי בבית המקדש הקריבו פרים שמכפרים עליהם, ועכשיו אין להם, ומה נשאר להם? כלום! בעולם הבא לא יהיה להם כלום, וגם היום הגויים - כל מה שעושים הורסים לעצמם, בבחינת 'תמות נפשי עם פלשתים'."

העבודה ישיבת הסוכה

אמר רבנו לגבי חג הסוכות: "עיקר העבודה של סוכות לקבוע ישיבתו בסוכה". ופירט דבריו: ראשית לכל העבודות של חג הסוכות, וקודם לכל, הוא לקיים את הדין "לישב בסוכה"- כל רגע שיושב בסוכה מקיים מצוה דאוריתא! כל רגע מצוה חדשה!

מדוע לא כתוב בספרים על הושענא רבא שהוא יום דין?

שאלו את רבינו: מדוע לא כתוב בספרים על הושענא רבא שהוא יום דין? ואמנם הביא המ"ב שכתב שבהושענא רבא דנים על המים, וחיי האדם תלויים במים, והכל הולך אחר החיתום, אולם רואים שבספרי הפוסקים לא מודגש שזה יום הדין שנמסרים הפתקים

כשאחד לקח כמה חתיכות ארבעס מהשולחן, ויצא החוצה לאכול מחוץ לסוכה שנה אחת רבנו היה בירושלים והיה שלום זכר של נכדו הרה"ג ר' אשר שליט"א, ולא היה מקום בסוכה וא' לקח כמה חתיכות ארבעס מהשולחן ויצא החוצה, לאכול מחוץ לסוכה, והתפלא עליו רבנו "למה אתה אוכל מחוץ לסוכה? תתאמץ ותכנס!", אמר לו הלה בלשון המשנה: "מעשה והביאו לרבן יוחנן בן זכאי לטעום את התבשיל, ולרבן גמליאל שני כותבות ודלי של מים ואמרו העולם לסוכה וכשנתנו לו לרבי צדוק אוכל פחות מכביצה, נטלו במפה ואכלו חוץ לסוכה ולא בירך אחריו". אמר לו רבנו מיד: "וכי גם מחר תאכל מאתרוג עפ"ד הגמ' לו ב' איתמר אתרוג שנקבחו עכברים אמר רב אין זה הדר, איני והא רבי חנינא מטביל בה ונפיק בה?". והגאון רבי ישראל יעקב פישר זצ"ל היה שם והשתומם מההערה, וחשב כמה דקות ואמר בדרך צחות: "את האתרוג שלי אני לא יכול לאכול, כי זה חריף מדי".

וכשהיה אתרוג טוב היה מתמלא שמחה, עד כדי כך שהיה מנשק את האתרוג ויוצא בריקוד

היה ר' יצחק לוינשטיין ז"ל מדקדק בקניית ארבע מינים עבור רבינו, וכשהיה אתרוג טוב היה מתמלא שמחה עד כדי כך שהיה מנשק את האתרוג ויוצא בריקוד! באחד הימים פנה ר' יצחק לסוחר לולבים

גדול, וראה אצלו לולבים מהודרים המתאימים לרבנו. מרוב חשק ושמחה אמר לו שיבוא עמו מיד לבית רבנו. לאחר שבחר לעצמו לולבים שאל אותו רבנו מה הוא רוצה, ענה לו שיש לו בן שעוד לא מצא זיווג, והוא מבקש עבורו ברכה. והנה לא עבר חודש ימים והבן התארס. לשנה הבאה התקשר הסוחר לר' יצחק שיבוא לקחת ראשון מהלולבים בלי תשלום כי הוא כבר שילם לו...

ומיד התחילו לפתוח מזוודתו ולפתע נהיה מהומה

במוצאי שנת השמיטה טרח הרה"ג ר"א שליט"א, להביא לרבנו אתרוג מזן חזון איש שגודל בקליפורניה והיה לו חשש שבאחד המקומות יעשו בעיות להכניס אתרוג זה, ולפני הבדיקה התקשר לבית רבנו שבירך שלא תהיה תקלה ואמר רבינו: "עיניים להם ולא יראו", ומיד התחילו לפתוח מזוודתו, ולפתע נהייתה מהומה במקום הנ"ל, מאדם אחד שרצו לתופסו, ואמרו לו "תסגור מיד ותלך?".

כך צריך להיראות יהודי: נקי, יפה, ומעט כפוף

באחת השנים כשהראו לרבנו כמה אתרוגים לבחור, ובין האתרוגים היה אחד שהיה נקי ויפה מאוד, אך ראשו היה כפוף מעט, ואמרו לרבנו שמקובל ממרן המהרי"ל דיסקין זיע"א, שאמר על אתרוג מסוג זה "אזוי דראף זיק אויסי זיען אאיד ריין שיין און אביסאלע איין געבויגען"- כך צריך להראות יהודי: נקי, יפה ומעט כפוף. החזיר לי רבנו שליט"א: "אבל לאתרוג הוא לא לקח את זה!".

כמה זמן לבטל מת"ת לחיפוש ד' מינים? האם הסוכה נפסלת מחבלי כביסה או סורגים מעל הסוכה ומתי צריך לסלק כלי אכילה מהסוכה

שו"ת מיוחד ממרן הגר"נ קרליץ שליט"א

כמה זמן לבטל מת"ת לחיפוש ד' מינים

שאלה: לעניין ההנהגה בחיפוש ד' מינים, לענין אם מוצאים מין כשר ומחפשים אחר יותר טוב, כמה זמן יש לבטל מתורה על זה? תשובה: אבי הגאון רבי נחום מאיר קרליץ זללה"ה, אחר נישואיו ראה שהחזו"א ביטל הרבה זמן על קניית ד' מינים, ושאלו אמאי לא יסתפק בד' מינים כשרים ולנצל את שאר הזמן ללמוד במקום לחפש את המהודר, והשיב החזו"א שזה באמת הוא מחפש רק ד' מינים כשרים, והיינו סבירא ליה שכל זמן שיש חששות שאינם כשרות יש לבטל כדי למצוא כשר ודאי והכא נמי אתרוג עם בלעטלך י"ל שיש חשש וזה נוגע להרבה עניינים לבטל תורה בשביל הידורים רק שצריך לדעת מה נקרא הידור ומהו חשש.

להוציא ישן מהסוכה

שאלה: האם אדם ישן פטור מסוכה שיהיה מותר להוציאו מהסוכה כשישן?

תשובה: גם ישן חייב במצוות ולכן אסור להוציאו דמבטל ממנו מצות עשה.

חבלי כביסה או סורגים מעל הסוכה

שאלה: מי שיש מעל סוכתו חבלי כביסה או סורגים - האם הסוכה נפסלת בכך?

תשובה: יש מחמירין בזה, והעצה להניח סכך כשר ביניהם וכיון שכ"ז רק לחומרא א"א לתבוע משכנו להסירם לימי הסוכות.

שאלה: סיכך תחת חבלי כביסה של חברו, ואח"כ הסיר שכנו את החבלים - אם ינענע שוב הסכך?

תשובה: כיון שזוהי רק חומרא שלא לסכך חבלי כביסה א"צ להחמיר לנענע.

כביסה התלויה ע"ג הסוכה

שאלה: כביסה התלויה ע"ג סוכתו - האם פוסלת את הסוכה? תשובה: אם יש פרוץ מרובה על העומד - הסוכה כשרה, וגם עומד מרובה על הפרוץ אם הבגדים מתנופפים ברוח אי"ז סכך שפוסל כיון שהוא סכך עראי.

בניית סוכה ברשות הרבים

שאלה: האם מותר לבנות סוכה ברשות הרבים במקום שעוברים שם רבים?

תשובה: אם משאיר לבני רה"ר מקום ראוי לעבור - מותר לו לבנות וא"צ רשות כלל דכולם מצויים לבנות סוכה.

נוי סוכה שמונח בסוכה

שאלה: נוי סוכה שמונח בסוכה ואינו מחובר לסכך או לדפנות - האם דינו כנוי סוכה?

תשובה: נאסר בהנאה גם כשאינו מחובר כלל, ולכן בהניח עציץ שיהי' כל החג בסוכה נאסר לכל החג, אבל פמוטים יפים שמיועדים להדלקה לשבת ויו"ט אי"ז סוכה דאי"ז שייך לסוכה.

להזיז וילונות של נוי סוכה בשבת

שאלה: וילונות התלויים לנוי סוכה - האם מותר להזיזם בשבת? תשובה: אם נעשה לפתיחה וסגירה מותר, דלא הוקצה מהשימוש

בו, אבל בהיה נעוץ מכל צדדיו ונפרד החיבור כעת אסור לסלקו.

סילוק כלי אכילה אחר הסעודה

שאלה: בדין שצריך לסלק כלי אכילה לאחר אכילה מהסוכה - האם צריך לעשות זאת מיד לאחר אכילה?

תשובה: לאחר שכל בני הסעודה סיימו לאכול, מסלקים את כלי האכילה שכן דרך הסעודה וא"צ שכל אחד שסיים לאכול יסלק.

משחקי ילדים בסוכה

שאלה: האם אפשר להתלבש בסוכה, וכן האם משחקי ילדים בסוכה זה בכלל 'תשבו כעין תדורו'?

תשובה: דברים אלו מותרים, דהם בכלל 'תשבו כעין תדורו' ואי"ז בזיון לסוכה.

להוציא הוצאות

שלא יצטער

בסוכה

ש א ל ה :

מי שחם לו

בסוכה או

קר לו מאוד

- האם צריך

לקנות מזגן

או תנור שלא

יהיה מצטער

ויהיה חייב

בסוכה?

תשובה: אם

זה במקום

שכל הזמן

חם או קר, א"כ ה"ז בכלל בניית הסוכה שמחוייב בה, אבל אם זה במקום שבליה לא חם שם כ"כ ואינו מצטער אין צריך להוציא ע"ז.

שמחת תורה

שאלה: הקונה 'אתה הראית' עבור לימוד ש"ס עד שמחת תורה הבא, ועדיין נשאר לו הרבה - האם אפשר להתיר הנדר?

תשובה: לכתחילה, בודאי אסור להתיר נדרי מצוה, ולכן עליו להשלים לימוד הש"ס אפילו בשנה הבאה עד שיגמור, ואם בכל זאת מפריעו מסדרי הישיבה - יש לעשות שאלת חכם.

פסוק לי פסוקך

מה שיש אומרים שבעיר קלם היו דנים את חשיבות האדם לפי הפסוקים שקיבל בעלייתו לתורה, אי אפשר לבנות על זה ואע"פ שיש ענין של הקרו לו פסוק מ"מ מהיכי תיתי דזהו בכלל ומאי דאיתא איתא, וסיפר רבינו שליט"א ששמע מאביו זצוללה"ה שבשמחת בית השואבה שהיו מכבדים הפסוקים, היה לכל אחד מכוון בפסוק שכבדוהו והיינו שלכתחילה היו מסדרין כן.

(מתוך העלון 'נשיח בחוקך', סוכות תשע"ז)

מדוע רק גדולי ישראל, חסידים ואנשי מעשה, היו מרקדים ומנגנים בשמחת בית השואבה?

ומה תועלת יש בביאת כל העם לראות ולשמוע שמחה זו?

מתוך כוונה ראויה ורצויה של אהבת הבורא, הרי הם מוגדרים כ'מעשה מצוה' של 'ושמחתם לפני ה'...', אולם אם אינם נעשים מתוך כוונה זו, הרי הם נראים 'כקלות ראש וכשמחת בחורים', ואינם יכולים להוות 'מעשה מצוה' של שמחה לפני ה'.

ויתירה מזו כתב הנצי"ב במרומי שדה (סוכה שם): "דמעלת האדם שיהא דבק באהבת ה' ובאופן זה רשאי לרקד ולשמוח בבית המקדש, ואינו קלות ראש. מה שאין כן מי שאינו דבק באהבת ה', והוא רוקד בבית המקדש, אינו אלא דוחק רגלי השכינה משם". וכן כתב בספרו העמק דבר (שמות ה, ג), שאמנם בכלל חיוב השמחה בחג יש לשמוח לפני ה' במחולות ובריקודים, אלא שצריך לקיים זאת דוקא באופן של "גילו ברעדה", ואי אפשר שיקימו זאת כל ההמון, ולכן אף על פי שכולם היו חייבים במצות שמחה "מכל מקום לא הכל רקדו וחוללו בבית המקדש לפני ה', כי אם חסידי הדור... משום שאסור לשמוח בפעולת

הריקוד שם כי אם מי שיש לו רוח גבוהה של אהבת ה' ומשחק לפני ה'". ולפי זה יתבאר, שבאמת היו הכל מחויבים לבוא ולשמוח בבית המקדש לפני ה', אלא שאת 'מעשה המצוה' של השמחה אסור היה להם לעשות שם, ולכן רק השתתפו בשמחתם של החסידים ואנשי המעשה על ידי שמחת הלב.

החכמים והזקנים קשורים בליבם לכלל ישראל אולם עדיין יש להבין, כיצד השפיעה שמחתם של תלמידי החכמים על שאר

העם שעמדו מן הצד והתבוננו בהם?

ונראה, שהדברים יתבארו על פי דברי הגר"א על הפסוק (משלי כג, טו): "בני אם חכם לבך ישמח לבי גם אני" - "כי האב ובנו הם משורש אחד, ובעת שהבן יחכם בלבבו וישמח, אף שלא יגלה חכמתו החוצה בדיבורו, אז תיכף גם לב האב שמח. כמו האבן הנקרא 'מגנט' שחתכוהו לשנים, כשחלקו האחד יתנועע, אז גם השני יתנועע אף שיהיה מרחוק בקצה הארץ, כן הוא טבע שורש הבן - בעת שמחת לבו, גם אביו ישמח בלבבו".

מבואר מדבריו יסוד נפלא, שמתוך הקשר העמוק והאמיתי שיש בין האב לבנו, בכוחם להרגיש האחד בשמחת רעהו. אין האב זקוק לראות את מעלותיו של בנו, או לשמוע עליהן, כדי לשמוח בהן, שכן בתוך ליבו פנימה מרגיש הוא כאשר בנו זוכה לחכמת התורה ושמח בה, שהרי "השמחה בעשיית המצות ובלמידת התורה והחכמה, היא השמחה האמיתית" (מגיד משנה פ"ח מהל' לולב ה"טו).

מעתה יתבאר, שהקשר המופלא הזה שבין האב לבנו, קיים אף בין מנהיגיו הרוחניים של הציבור - חכמי ישראל וראשי הישיבות - ובין הציבור עצמו, שהרי במשך כל ימות השנה נושאים מנהיגים אלו את משא העם על כתפיהם, מתוך מסירות ואהבה, וחושבים

הרה"ג רבי דוד הופשטר שליט"א

"מצוה להרבות בשמחה זו [שמחת בית השואבה], ולא היו עושין אותה עמי הארץ וכל מי שירצה, אלא גדולי חכמי ישראל וראשי הישיבות והסנהדרין, והחסידים והזקנים ואנשי מעשה הם שהיו מרקדים ומספקין ומנגנים ומשמחין במקדש בימי חג הסוכות, אבל כל העם האנשים והנשים, כולן באין לראות ולשמוע" (רמב"ם פ"ח מהל' לולב ה"ד)

מקור דברי הרמב"ם הנזכרים, הוא במשנה בסוכה (פ"ה מ"ד): "חסידים ואנשי מעשה היו מרקדים בפניהם באבוקות של אור שבידיהן, ואומרים לפניהם דברי שירות ותושבחות", וכפי שכתבו מפרשי המשנה (תוספות יו"ט, מלאכת שלמה ותפארת ישראל שם פ"ה מ"ד), שהתיבה 'בפניהם', מתייחסת אל שאר העם הנמצאים במקדש. מבואר אפוא, שהחסידים ואנשי המעשה בלבד הם שהיו מרקדים ומזמרים, ואילו שאר העם היו עומדים ומסתכלים בהם.

ובטעם הדבר כתב הריטב"א (שם נג ע"א ד"ה והוי): "והוי יודע שכל השמחה היתירה היתה בהלל ולהודות לה' על הטובה שעשה לישראל להשרות שכינתו בתוכנו, וגם כנגד העולם הבא הנתון לצדיקים, ולפיכך לא היה אלא על ידי גדולים וחסידים, שלא יראה כקלות ראש וכשמחת בחורים, וזהו ששנינו: 'חסידים ואנשי מעשה היו מרקדים לפניהם באבוקות של אור ואומרים דברי שירות ותשבחות'".

ובאמת גם דברי הרמב"ם עצמו

רומזים לכך, במה שכתב בהמשך דבריו שם (ה"טו): "השמחה שישמח אדם בעשיית המצוה ובאהבת הא-ל שצוה בהן, עבודה גדולה היא", והואיל ואין כל אדם ראוי לאיצטלא זו של עבודה גדולה מתוך אהבת ה', לפיכך לא היו עושים אותה אלא חסידים ואנשי מעשה.

אלא שיש להבין, מאחר ששאר העם לא השתתפו בשמחה בפועל - לא בריקוד ובניגון, ואף לא בסיפוק כפיים - מדוע אם כן היו הכל מחויבים לבוא למעמד זה, וכלשון הרמב"ם: "כולן באין לראות ולשמוע"? ואם כדי לקיים בכך את מצות "ושמחתם לפני ה' אלקיכם שבעת ימים" (ויקרא כג, מ) - כדעת הרמב"ם (שם ה"ב) ששמחת בית השואבה כלולה במצוה זו - אם כן, מטעם זה עצמו היה להם ליטול חלק גם בפעולת השמחה עצמה, שהרי אף מי שאינו עומד במדרגה הראויה של קיום המצוה מצד מהותה ופנימיותה, מכל מקום ודאי שיש לו לעשות את מעשה המצוה של "לשמוח לפני ה'?"

ושמחתם לפני ה'

ובפשטות יש לומר, על פי דברי הריטב"א הנזכרים, שמעשי השמחה עצמם משתנים לפי כוונת העושה, כך שאם נעשים הם

הגר"י אברמסקי זצ"ל אמר לי, שמאז שראה את פנקס החברה קדישא, וראה שהיה כתוב שם מהגר"א, אז בכל פעם שהוא שולח כסף לעני או למוסד, אינו שולח שליח והוא טורח בגופו ללכת להניח אותו בתיבת הדואר כדי שלא להפסיד הזכות לטרוח בגופו למצוות צדקה

הגאון הגדול רבי משה שטרנבוך שליט"א עם עובדות מה שקיבל מאבותיו ורבותיו על רבינו הגר"א זי"ע – לרגל יום היא"צ

ובאה לאשת הגר"א בחלום ואמרה לה: "אין לך מושג כמה קשה יום הדין בעולם האמת, האם את זוכרת שהיינו בדרך פלונית בוויילנא, וראינו עני בצד השני של הרחוב, ורמזתי לו לבוא ואתן לו כסף, ונתתי לו ושמה, הלא תדעי לך שבשמים תבעו אותי שמה שלא התאמצתי ללכת לצד השני של הרחוב, כדי לזכות במצווה ללכת אל העני, וזהו זלזול בערך המצוות, וכל כך הוא עומק הדין נורא ואיום ובבוקר סיפרה אשת הגר"א את דבר החלום להגר"א, וציווה הגר"א שיקראו לאנשי החברה קדישא, שישמעו מפיה את דבר החלום, וירשמו אותו בפנקס חברה קדישא, כדי שיראו אותו לדורות ויתבוננו בעומק הדין". [והגר"י אברמסקי זצ"ל אמר לי, שמאז בכל פעם שהוא שולח כסף לעני או למוסד דרך הדואר,

אינו שולח שליח לדואר כדרכו בימי קדם, אלא הוא טורח בגופו ללכת להניח אותו בתיבת הדואר כדי שלא להפסיד הזכות לטרוח בגופו למצוות צדקה].

ו. סיפר לי יהודי שהיה נוכח בשעה שהעבירו את קברו של הגר"א, ראה את גופו הטהור של הגר"א שלם. והלה הוסיף וטען שהטעם שכל אלו שהתעסקו בזה נענשו ולא הוציאו את שנתם רח"ל, אין זה מחמת קפידת הגר"א, אלא מחמת קפידת שאר הנפטרים בבית הקברות שלא פינו אותם

– אף שידעו שעומדים להחריב את בית הקברות.

ז. שמעתי מאמי ע"ה שני יסודות ששמעה מפי הגה"צ רבי אליהו לופיאן זצ"ל, בעניין גורל הגר"א: האחד, שרק אם האדם שעורכים עבורו את הגורל, מסכים מראש שהוא מקבל על עצמו לעשות ככל מה שייצא מהגורל, אז הוא זוכה לקבל תשובה נכונה, אבל בלא זה אין הגורל מועיל – ולא יקבל תשובה נכונה. והיסוד השני, שאין הגורל מוכן בכל עת והזדמנות, אלא צריך לזה עת רצון, ורבי אליהו לופיאן זצ"ל בעצמו התענה קודם הגורל בשני וחמישי.

ח. אודות תמונת קלסתר פני הגר"א, ידוע שישנן כמה תמונות, ובחדר הלימוד של רבינו תולה התמונה שאשת בן הגר"א במינסק אישרה שזוהי התמונה, וכך מקובל אצל רבינו ומשפחתו שזוהי התמונה האמתית.

ט. שמעתי מהגאון רבי צבי הירש פרבר זצ"ל חידוש בשם הגר"א, שגם במקום שמוותר לדבר לשון הרע ורכילות, מ"מ יש לצמצם ולקצר את דיבורו כפי יכולתו, ואם יכול לרמז בידי וולא לומר בפיו, צריך לרמז ולא להוציא מפיו דיבורי לשון הרע. והביא ראייה

המשך בעמוד 15 <<<

א. סיפר לי זקני רש"ז פינס זצ"ל, שקבלה בידו איש מפי איש על רבינו הגדול הגר"א זצ"ל, שאף שהיו רגעיו ספורים ולא ביטל מעולם רגע מת"ת – וכשבקשו ממנו להתעסק בצדקה שלח את המבקשים לגבאי צדקה, מ"מ כשהגיעה אליו כלה ענייה יתומה שאין לה כלום, לא וויתר על שכר מצוה כזאת, וסגר הגמרא ודקדק לעסוק בגופו קצת והלך לקבץ עבורה.

ב. שמעתי מפי מו"ר הגה"צ רבי משה שניידער זצ"ל, שבעת גזירת רוסיה – כאשר חמסו ילדים מהוריהם כבר בצעירותם כבני שביה על ידי הרשע ניקולאי, התאספו רבני רוסיה יחד לאסיפה, וכולם כאחד אמרו שעכשיו ודאי ממש קרוב לביאת המשיח – [לקץ האחרון של "בעתה"]. וזקן אחד קדוש ומקובל נעמד ורצה לגלות את הקץ, ואמר כך: "רבינו הגר"א זצ"ל ב'ספרא דצניעותא' מביא ברמז את השנה שיבוא בה משיח צדקנו, ומוסיף וכותב שהוא משביע את מי שמבין את הסוד שלא יגלה זאת, והנה אני יודע את הסוד של זמן ביאת המשיח שגילה הגר"א, ולפי חשבון הגר"א יש עוד זמן רב, וכיון שכעת כולם מדמים מצפים לביאת משיח, וכשיראו שלא יבוא תתרפה ח"ו האמונה, על כך לדעתי גם להגר"א מצווה לגלות, והנני בא ומגלה, ובאותו רגע ממש התעלף וקיבל התקפת לב, ונפטר לפני כל הקהל, ויהי לנסו!"

ג. שמעתי מפי מרן הגר"י זצ"ל בשם רבינו הגר"א שצייר מה נקרא 'בעל ביטחון' עפ"י משל לאדם שרוכב על החמור, והניח על החמור גם משא כבד, ובשעה שהרגיש שהחמור עומד ליפול מעומס המשא, לקח את המשא והניח על כתפיו כדי להקל על החמור, והנה אדם זה לא פעל מאומה, שכן אין חילוק לחמור אם המשא נמצא עליו או על כתפי האדם הרוכב עליו, וכך גם מרגיש בעל ביטחון בשלמות, שאינו פועל מאומה ע"י השתדלות, שהלא גם לפעול השתדלות צריכים אנו סיוע מהבורא ית"ש, וא"כ מהו החילוק אם יעשה השתדלות או לא, הרי אצל הקב"ה קל וכבד שווין, ולכן לבעל ביטחון גמור מותר להשליך הכל על הקב"ה ואינו עושה השתדלות.

ד. סיפר לי הגאון רבי יחזקאל אברמסקי זצ"ל שקיבל בשם תלמידי הגר"א בשם הגר"א, שמלחמת גוג ומגוג תארך 12 דקות בלבד, ובמלחמה זו שליש מאנשי העולם ימותו, ושליש יפצעו, ושליש ישרדו ללא פגע.

ה. סיפר לי הגאון רבי יחזקאל אברמסקי זצ"ל שבדרכו מרוסיה עזר בוויילנא, וסר לראות את הפנקס חברה קדישא, וראה שהיה כתוב שם: "עפ"י ציווי הגר"א אנו מביאים כאן מעשה עם אשת הגר"א – וכדלהלן: אשת הגר"א היתה הולכת עם חברתה לאסוף כסף לצדקה עבור עניי וויילנא, וסיכמה עם חברתה שמי שתמות קודם, תתגלה בחלום לחברתה, ותספר לה מה קורה שם בעולם הבא, ואיך מתנהל הדין בעולם האמת. ולאחר זמן נפטרה חברתה,

לפתע קמו שני עשירים גדולים, והודיעו על מוכנותם לתרום סך של 75.000 אלף דולרים לישיבת ליקווד, וזאת בתנאי, שעשיר נוסף הנמצא באולם, ונקבו בשמו, יתרום גם הוא סך של 5000 דולר להקמת הבניין. ויהי כשמוע העשיר ההוא את הדברים, כעס וחמתו בערה בו: "באיזו זכות אתם מרגישים עצמכם כבעלים על הכיס שלי?"

הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א בסיפורים מיוחדים על גדולי עולם,

מסירות נפשו של הגאון רבי מרדכי שולמן זצ"ל, ראש ישיבת סלבודקה, ומידת האמת של הגאון רבי אהרון קוטלר זצ"ל

כל הימים, ולא תצטרכו לבזבז כסף על קניית וודקה בחנות" - - - שמע הקצין כך, ומראה פניו השתנה מן הקצה אל הקצה. "אם כך הם פני הדברים", אמר, "אני עצמי אשמור עליכם בתפילתכם, ואשלח לכאן פלוגה של חיילים שתשמור אף היא עליכם..." אלו הן השגותיו של גוי בתפילה, שהוולגה ייפך לוודקה... "ואמת ה' לעולם" (תפילת ההלל)

הצליח הגאון רבי אהרון קוטלר זצ"ל לעשות מה שלא זכו גדולי תורה אחרים, בהעמדתה על תילה של הישיבה המעטירה בליקווד, על רבבות בני התורה שלמדו בה מאז הקמתה, גם בתוך כור הכסף וחי העושר של אמריקה.

הרבה כתרים נקשרו לאישיותו של האי גברא רבא, מקים עולה של תורה, כדי להסביר את העילות להצלחתו הגדולה. אני רוצה לספר כאן סיפור אחד, המלמד, לדעתי, על אחת מן הסיבות הללו:

כאשר שמה של הישיבה יצא כבר בכל רחבי העולם היהודי, והמוני בני תורה התדפקו על דלתותיה, ואי אפשר היה להכיל את התלמידים המרובים בבניינים הקיימים, הוכרחה ההנהלה להקים בנין נוסף. עלות ההקמה נאמדה בסך של כמאה אלף דולרים,

שהיה סך עתק בימים ההם שלפני יובל שנים, ולשם כך התקיים 'דינר' מפואר, אליו הגיעו גדולי הנדבנים היהודים בארצות הברית. בראש השולחן ישב, כמובן, ראש הישיבה, הגר"א קוטלר, וחברי ההנהלה, שהסבירו בנאומיהם את החשיבות המרובה שתהיה לבניין החדש בתקומתה של ישיבת ליקווד בפרט, ויהדות באמריקה בכלל. לפתע קמו שני גבירים גדולים, והודיעו על מוכנותם לתרום סך של שבעים וחמישה אלף דולרים, וזאת בתנאי אחד, שגביר נוסף הנמצא באולם, ונקבו בשמו, יתרום גם הוא סך של חמשת אלפים דולר להקמת הבניין. ויהי כשמוע הגביר ההוא את הדברים יוצאים מפייהם של שני עמיתיו, כעס וקצף מאוד, וחמתו בערה בו: "באיזו זכות אתם מרגישים עצמכם כבעלים על הכיס שלי?" - שאל ברתחה, "וכי זו היא הצורה שבה מנסים להוציא ממני כסף, ולהכריחני לתרום?"

"לך אזכח זבח תודה" (תפילת ההלל)

הגאון רבי מרדכי שולמן זצ"ל, ראש ישיבת סלבודקה, עזב את אירופה זמן קצר לפני פרוץ מלחמת העולם השנייה, כדי לאסוף כסף עבור ישיבת סלבודקה שבליטא, כשהחלו התותחים לרעום, היה ראש הישיבה באמריקה, ולא היה ספק בידו לשוב לאשתו ולילדיו. במשך כל שנות המלחמה לא ידע הגר"מ שולמן מה עלה בגורל אשתו וילדיו, למרות הייסורים הנוראים הכרוכים באי ידיעה שכזו, המשיך האיש הגדול הזה בסדר יומו הרגיל, הרביץ תורה באמריקה, והמשיך גם באיסוף הכסף. והנה כשהגיעה המלחמה לקצה, ערך ראש הישיבה ברור, והשמועה שהגיעה לאזניו היתה טובה עד מאוד. אשתו וילדיו נותרו בחיים.

מה היה עושה כל אדם בעת שכזו?

עולה על המטוס הראשון בדרכו לאירופה, כדי להתראות עם בני משפחתו הקרובים ביותר, לא כן?

אבל ראש הישיבה לא עשה כך. "אני חייב קרבן תודה להשי"ת על שהשאירני בחיים, משום שרוב רובם של הרבנים שנוותרו באירופה עלו על המוקד, ומי שנשאר - לא מצא את אשתו, ובודאי לא את ילדיו. לכן, אמר, אני מקריב בהתאפקות זו את קרבני שלי לה; וממשיך מיד בבניית הישיבה."

היה זה בחודש חשוון. רק עשרה חודשים לאחר מכן, בחודש אלול, נפגש הגר"מ שולמן על בני משפחתו. מסירות נפש שאין כדוגמתה.

"הללו את ה' כל גוים" (תפילת ההלל)

בואו נשמע מהן השגותיו של גוי בתפילה...

שמעתי על קבוצת בני ישיבה, שבתקופת הקומוניזם ברוסיה התאספו לתפילה בהסתר, סמוך לנהר הוולגה. הם קיוו שאף אחד לא יגלה אותם בתפילתם, ולכן עמדו בתפילה בשעת בוקר מוקדמת מאוד, אבל רצה השי"ת וקצין רוסי בכיר שהתגורר בסביבה, השכים אף הוא בשעה זו, ותפס אותם 'על חם'.

הבחורים שעמדו בתפילה בערגה מופלאה, נבהלו מאוד למראה הקצין החמוש מכף רגלו ועד קדקדו. איש הצבא שאל מי הממונה על הקבוצה, ואחד הבחורים המבוגרים מיהר להתייצב בפניו ולהציג עצמו כממונה. "האם אינך יודע שהמטטר שלנו אוסר עליכם להתפלל? כיצד זה שהנכם מעיזים להפך את ההוראות?" - צעק הקצין, ושלף את אקדחו.

הבחור הבין שבדרך הטבע המצב אבוד, ומן הסתם בעוד דקה הוא יהיה כבר במרומים, והחליט להתל בקצין: "מה, לא שמעת?" - הוא פונה בתמיהה אל הקצין; "אנחנו מתפללים לאלוקים שמימו של נהר הוולגה, יהפכו לוודקה, כדי שיהיה לכם הרבה מה לשותת

האדמו"ר הקדוש רבי יואל מסטאמאר זצ"ל בגיל 85 היה רוקד במשך שלושה ימים רצופים כמה שעות! ובשמחת תורה היינו רוקדים עם ה"חזון איש" זצ"ל, אנשים היו מרימים אותו על כסא ורוקדים אתו, כולם היו רוקדים בהתלהבות...

הגה"צ רבי אריה שכטר שליט"א על כוחות של מלאכים שמקבלים ועל השמחה הגדולה בחג הסוכות

כתוב שתורה מתשת כוחו של אדם (סנהדרין כו ע"ב). לפי זה קשה להבין, איך חיו גדולי עולם שבקושי ניזונו מן העולם? הגאון מוילנא היה אוכל שני 'כזיתים' ליום ולא ישן שתינ נשמן בבת אחת, ובכל זאת הוא חי למעלה משמונים שנה! ובדור שלנו – האדמו"ר מבעלזא היה בקושי אוכל, וגם הוא חי למעלה משמונים שנה. איך הם חיו בגבורה כזו? אם התורה מתשת כוחו של אדם הם היו צריכים להיות חלשלושים.

הגאון רבי מאיר גריינמן אמר, שעמל התורה של החזון איש היה בדרגה כל כך גבוהה שאלמלא היה מדובר בתורה, אחרי כל יום של עמל כזה היו צריכים לקחת אותו באמבולנס לבית החולים... זכיתי פעם לראות את העמל שלו. הוא היה 'נגמר' כדי להבין משהו... מתאמץ ומתאמץ עד כלות הכוחות...

אם כן איך הוא חי? איך הוא היה מסוגל להיות ער כל הלילה, ובבקר להיות כל כך 'טרי' כאילו ישן לילה שלם, ממש כהגדרת הגמרא (חגיגה יב ע"ב) שכל העוסק בתורה בלילה, חוט של חסד משוך עליו ביום, וכבאור ה"חתם סופר", שמי שלא בטל את זמנו בלילה אלא למד תורה, במקום להיות חלש וחסר אוניס, חוט של חסד משוך עליו ביום? אלא, שתורה מתשת כוחו של אדם, ונותנת לו כח של מלאך!... לכל בן אדם יש כוחות. כל בן אדם נוצר באפן שאם הוא יתאמץ באמת הוא יהיה מסוגל להפיק מעצמו המון. כשאדם לומד תורה הוא מקבל כל כך הרבה ספוק עד שנלקח ממנו כח האדם שבו והופך להיות כח של מלאך!

אפשר למצוא לכך ראייה מן הפסוק: "וקווי ה' יחליפו כח" – מוחלף אצלם כח האדם, והם מקבלים כוח של מלאך – "יעלו אבר כנשרים ירוצו ולא ייגעו". הם מקבלים כוחות אדירים. במציאות של היום מנסים כל מיני אמצעים טכנולוגיים שיגבירו את תפוקת העבודה. את לולי התרנגולים מאירים בפלורוסנט כדי להגביר את תפוקת הביצים. יש אנשים שעובדים שעות ארוכות בלי לישון. הם ערים עד שתים או שלש לפנות בוקר ומצליחים לקום בזמן – אבל הם עצבניים וחסרי מנוחה. לעומתם, אדם שלומד תורה אינו עצבני אחרי שעות לימוד ארוכות. הוא מזוכך יותר, מטוהר יותר. התורה נותנת לו כחות על אנושיים, כחות של מלאך.

(מתוך הספר "אריה שאג" – ימים נוראים סוכות)

וקווי ה' יחליפו כח

שמחת בית השואבה בבית המקדש היתה למעלה מכל מה שאנו מנסים לתאר. מן השמחה הזו שאבו רוח הקדש, עד שיונה הנביא קיבל את הנבואה שלו בעקבות שמחת בית השואבה. חז"ל מתארים איך חסידים ואנשי מעשה היו זורקים שמונה אבוקות ותופסים אותן.

הם, גדולי הדור ואנשי מעשה, היו יודעים אקרובטיקה... מסוגלים היו לכתוב את שם ה' עם ארבעה קולמוסים בבת אחת, ועוד כל מיני פטנטים שהם הצליחו להראות.

לא זכינו לראות אותם, אבל זכינו לראות את גדולי דורנו ששים ושמחים, ועושים כל מיני דברים שהם לכאורה למעלה מכוחם. בשמחת תורה היינו רוקדים עם ה"חזון איש" זצ"ל. אנשים היו מרימים אותו על כסא ורוקדים אתו, כולם היו רוקדים בהתלהבות

– "צדיק כתמר יפרח", "אור זרוע לצדיק", והוא לא אהב את זה ולא סבל את זה. ובכל זאת מה ביכולתו לעשות מול כולם? בהזדמנות הראשונה שהיתה לו היה מחליק מן הכסא ועובר לרקוד עם הצבור. בשניות הראשונות אנשים אפילו לא שמו לב... עד שהבחינו שהם רוקדים עם כסא ריק... הוא היה בן שבעים, עם זריזות שלא תאמן!... משתחל בשקט מן הכסא ורוקד עם הצבור...

כל לילה של שמחת בית השואבה הוא היה מאיר מרוב שמחה! כשהיו באים תלמידיו היה מוזג לכל אחד כוסית יין ואומר להם: "בואו נעשה רקוד". תוך כדי שהוא רוקד היה עושה כל מיני אקרובטיקות... לפעמים הוא היה יושב על המטה בישיבה מזרחית. אנחנו היינו שרים והוא היה מנצח עלינו. עד שהיה מתעייף ואומר לנו: "עכשיו נשיר 'כי בשמחה תצאו'", ואנו ידענו שצריך לסיים... האדמו"ר הקדוש רבי יואל מסטאמאר זצ"ל בגיל שמונים וחמש ולמעלה מזה, היה רוקד במשך שלושה ימים רצופים כמה שעות! הוא נהג לעשות הקפות בהושענא רבה, בשמיני עצרת ובשמחת תורה. אי אפשר להבין מנין לקח איש זקן כל כך את הכוחות הללו! אנשים חושבים שבחורי ישיבות הם מנוונים, אבל זה לא נכון. לבחורי ישיבות ולאברכים שיושבים ולומדים יש כוח מיוחד.

הוא קיבל בביתו במאור פנים וחביבות את משחרי פניו ועסק עמהם בענייניו של יום, הלכות חג בחג. ובערוב ימיו, כשהיה עליו הדבר לטורח וקושי רב, אמר פעם בצחות: "מבקר הרבים משיבים לי כגמולי, שכן בצעירותי לא הנחתי כמעט אחד מגדולי ירושלים שלא שחרתי פניו במועד"

הגאון רבי שלמה זלמן אויערבך זצ"ל, על הטיולים וביקורים בחול המועד, ומדוע בחרו לחבר את שמחת התורה עם שמחת החג

לשמוח בו גם בסיומה של תורה. וראוי להתבונן למה בחרו להוסיף שמחה זו לחג העצרת, אשר אדרבה הקרן אורה במו"ק ח' ע"ב נו"נ בזה, איך מותר לעשות כן אם נימא דאין מערבין שמחה בשמחה אפי' בשאר שמחות. ובפשטות אפשר לומר, דכיון ששמחת יום זה למדוה רק מדרשא של והיית אך שמח לרבות ליל יום טוב אחרון (וכ"ש ביום שמע"צ), והיו שטעו לחשוב שהוא רק יום של התבוננות, כעין תענית בה"ב שאחר הרגל, לכן כמו שבנסוך המים הנלמד רק מדרשא תקנו לעשותו בפרסום ובעסק גדול של שמחת בית השואבה להשריש אמונת תושבע"פ, כך הנהיגו לסיים התורה ולשמוח בה ביום זה. אולם

באמת עיקר הטעם הוא יותר עמוק, כי שלא ככל החגים, אין בחג זה שום מצוה מיוחדת לו, וא"כ המצוה היא ושמחת בחגך כלומר לשמוח עם עצם החג, בלא תוספת של שמחה ע"י סוכה ולולב וכדו'. והנה זה ברור שאין המצוה להיות שמח סתם (כמו בפורים), וחושבני שאם ישמח האדם בחג

רק במאכל ומשתה לא קיים המצוה, אלא השמחה צריכה להיות רוחנית. אלא שבשבעת ימי חג הסוכות שמחתנו היא במה שהוציאנו ממצרים ורוממנו מכל לשון והבדילנו מן התועים, ולכן מקריבים בהם שבעים פרים, והיינו לשלומם של ע' אומות כמבואר בגמ'.

כי שמחתנו הוא במה שאנו העם הנבחר, וכמו כן בזה שנושענו ביום הכיפורים ונצחנו בדין, ובקידוש עניני העוה"ז, אשר עליהם מורים מצוות הלולב והסוכה, ולכן נבחר זמן האסיף לחג, כי צריכים סיבות גשמיות לעורר את השמחה, לא כן ביום שמיני עצרת אשר השמחה בו היא משום שאמר הקב"ה קשה עלי פרידתכם, וכנגד זה מתעוררים אצל ישראל ג"כ רגשי הדבקות בד', והיא מעין השמחה לעתיד לבוא אשר ישמח ישראל בעושי וישמח ד' במעשיו, ולכן אין השמחה ביחס לע' האומות, ולא בארעיות הסוכה או באות הנצחון של הלולב, אלא אך ורק בקרבת ד'.

וקרבה זו היא רק ע"י התורה, דקוב"ה ואורייתא חד אינון, והשמחה בד' ושמחת התורה היינו הך, ולכן בחרו לשמוח ביום זה בתורה וקראוהו יום שמחת תורה, כי זה עצמו הוא החיוב של שמחת החג הזה המיוחד רק לישראל כמו התורה המיוחדת אך

כל ענין הטיולים בימי חוה"מ היה למורת רוחו של רבינו, כי כבר אמרו חז"ל: "לא נתנו המועדות אלא כדי שיעסקו בהם בתורה", ואף שכבר נהגו ישראל קדושים לבקר בית קרוביהם וידידיהם להרבות בשמחת החג, וכן להקביל פני תלמידי חכמים (וגם רבינו הי' מבקר בקביעות בימי חוה"מ בבתי בני משפחתו ומחותניו ועוד, וכמו כן קיבל בביתו במאור פנים וחביבות את משחרי פניו ועסק עמהם בענייניו של יום, הלכות חג בחג. ובערוב ימיו, כשהיה עליו הדבר לטורח וקושי רב, אמר פעם בצחות: "מבקר הרבים משיבים לי כגמולי, שכן בצעירותי לא הנחתי כמעט אחד מגדולי ירושלים שלא שחרתי פניו במועד", וכן הדריך את בניו לקבל פני רבותיהם בימי החג. והיה מספר בעניין זה שהג"ר לייב חסמן ז"ל בא לקבל פני הגרא"ז מלצר ז"ל בחג, ושהה רגע קצר, ואמר "קיימנו מצות קבלת פני הרב", ומיד נפטר מלפניו לשלום.

ויצוין שברגל הראשון לאחר פטירת אחד הרבנים שרגיל היה רבינו לבקרו בחג, עלה רבינו לביתו להרנין לב אלמנתו, שהיתה רגילה לקהל אורחי בעלה המרובים ועתה יושבת בבדידותה, ואכן בראותה את רבינו אמרה בהתרגשות כי זה לה הביקור הראשון בביתה בחג זה), אבל טיולים סתמא במועד מאן דכר שמייהו, ובפרט בחג הסוכות שכתב החסיד בעל יסוד ושורש העבודה ז"ל שבכל רגע ששוהה חוץ לסוכה שלא לצורך מבטל מצות עשה [וראה לעיל דה"ל י"ח].

ברם, עצם ענין הטיולים, בשאר ימות השנה, כשהם במידה הראויה ובאופן הרצוי אין לפוסלם משום בטול תורה, וכבר נהגו בו גדולי ישראל מעולם, הן בעצמם והן לתלמידיהם קטנים וגדולים (ולדברי מחנך שדיבר בגנות הטיולים, נענה רבינו: "גם אנו בילדותנו יצאנו, תלמידי ת"ת עץ חיים, לטיול מחוץ לירושלים, על דעת ראשי הת"ת שהיו ת"ח דגולים מגדולי ירושלים"), ודבר זה הוא מדרכי הבריאות, וכבר כתב הרמב"ם ברפ"ד מדעות שהיות הגוף בריא ושלם מדרכי ד' הוא עיי"ש, וכל ערום יעשה בדעת.

בהיות רבינו בשמחת תורה בישיבת קול תורה, כדרכו שנים רבות, היה מנהגו לסעוד סעודת החג עם כל בני הישיבה בליל החג וביומו, והיה דורש בסעודות אלו מעניניו של יום, ובליל החג הי' דרכו לבאר מדוע בחרו לחבר את שמחת התורה עם שמחת החג, והננו מעתיקים כאן מתוך רשימותיו בכת"י:

חג שמיני עצרת שמחתו כפולה, האחת כי הוא יום חג (וכמו שאנו אומרים חג העצרת הזה דלא כהרמ"א בסי' תרס"ח ס"א) וחיבים בו בשמחה מן התורה, ונוסף על זה תקנה קדומה היא

"הנני לשאלך שאלה", אמר החפץ חיים. "בכל שנה מכבדים את פלוני ב'חתן תורה' ואת פלוני ב'חתן בראשית'. אשתקד כיבדום, ובשנה שלפני כן, והשנה יכבדום, ובשנה הבאה. הסבור אתה שזה הוגן. הלא כבר כיבדום, כבר הביעו להם הערכה, מן הדין שיכבדו אנשים נוספים, יש עוד מכובדים הראויים לכך"...

הגה"צ רבי יעקב גליסקי זצ"ל על שיחתו של החפץ חיים: "עוד מעט יתחילו לבחור אתרוגים לסוכות"

לאחר השיחה הקצרה והנוקבת ניגש אחד העלטרע'ס, הבחורים המבוגרים, אל החפץ חיים. העיר, שאת השיחה הזו השמיע אשתקד... "לא בפני אותם בחורים", העיר החפץ חיים.

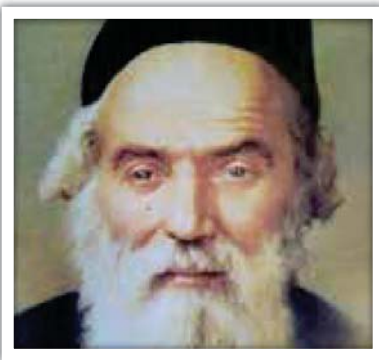
"יש בחורים חדשים", הסכים, "אבל רובם כבר שמעו..." "ברכות יחולו על ראשך!", אמר החפץ חיים במתיקות. "הנני לשאלך שאלה. בכל שנה מכבדים את פלוני ב'חתן תורה' ואת פלוני ב'חתן בראשית'. אשתקד כיבדום, ובשנה שלפני כן, והשנה יכבדום, ובשנה הבאה. הסבור שאתה שזה הוגן. הלא כבר כיבדום, כבר הביעו להם הערכה, מן הדין שיכבדו אנשים נוספים, יש עוד מכובדים הראויים לכך"...

הבחור שתק. לא היתה לו תשובה. הטענה צודקת. "אבל אומר לך: השנה יקראו להם בפעם הראשונה!" "בפעם הראשונה? איך זה, והלא קראום אשתקד, ולפני שנתיים ושלוש!" "הלא תבין, לא להם קראו -

"הם נראים אותו דבר, אמנם. אך בינתיים למדו שנה נוספת, העמיקו והגביהו. והתורה יוצרת את האדם, מגבשת ומשפרת ומשנה: 'ושמרתם את חוקותי ועשיתם אותם' (ויקרא כ, ח), אל תקרי 'אותם' אלא 'אתם', כאילו עשיתם את עצמכם (סנהדרין צט ע"ב). כיצירה חדשה הם, ומגיע שיקראום ל'חתן תורה' ו'חתן בראשית' -

"וממילא תבין, שדברים אלו אמרתי אשתקד בפני הבחורים של אשתקד, ואולי שמעום כדרגתם אז, ולא עשו הדברים פרותיהם הראויים. ובינתיים גדלו בשנה, והתעלו בתורה והיו לאחרים, וישמעו אחרת, ויפעלו פעולתם בהתאם!"...

(מתוך 'הגדת' הגדה של פסח)

פעם אמר לי תלמיד של החפץ חיים זצ"ל מראדין: "אם אתה רוצה, אשמיע בפניך שיחה של החפץ חיים. זה יקח שלוש דקות, אבל אתה צריך לחשוב שהחפץ חיים עומד לפניך, שאני החפץ חיים."

הסכמתי. כעת תחשבו אתם, שאני החפץ חיים - וסיפר, שבתחילת זמן אלול, אחרי התפילה, עמד החפץ חיים ואמר: "עוד מעט יתחילו לבחור אתרוגים לסוכות" -

בפולין לא גדלו אתרוגים. היו מביאים אותם מהארצות החמות, ורבים היו נפסלים בדרך. לפעמים הגיע שוויו של אתרוג מהודר לעשרה רובלים, אלף שקל של ימינו. לפעמים יותר. היו עיירות שקנו במשותף אתרוג אחד לכל הקהילה -

"מצות אתרוג היא מדאוריתא ביום הראשון בלבד. בשאר הימים, מדרבנן. ועבור מצוה אחת, משלמים אלף שקל! - "והגאון מוילנא זצ"ל כתב (בשנות אליהו,

ריש פאה), שבכל מילה של תלמוד תורה מקיימים מצוות עשה מן התורה. וברתי: בדקה, אפשר לומר מאתיים מילים. להרוויח מאתיים אלף שקל! ובשעה שתיים עשרה אלף מילים, שנים עשר מיליוני שקלים! -

"ובירושלמי אמרו, שכל מצוותיה של תורה אינן שוות לדבר אחד מן התורה, היינו לדיבור אחד, למילה אחת. נמצא, שבשעת לימוד מקבלים שכר כנגד שבעה מיליארד שלוש מאות וחמישים וששה מיליוני שקלים -

"כמה מצוות אפשר להכין לקראת ימי הדין הבאים עלינו לטובה, אם לומדים ברציפות וברצינות, אם לא מתבטלים בסדרים ואף מוסיפים עליהם!"

<< המשך מעמוד קודם

ע"י התבוננות בעצמו, לכן בחרו לסיים אז את התורה כדי לעורר את השמחה בלב כל ישראל.

ודבר זה נרמז גם בקרא ד'והיית אך שמח", ופירש הספורנו "אך" שמח בלי שום צער ודאגה, וזה לא יתכן אלא ע"י שמחת התורה, כי טבע שמחה של רשות שאחריה תוגה, ואילו היינו שמחים רק במאכל ומשתה ושירים וריקודים היו באים אחריהם עצב ודאגה, אבל כשהשמחה היא בתורת ד' ה"ז נמשך באמת לכל השנה בכל עת גשתו לקיום מצוה ולתלמוד תורה.

(הליכות שלמה)

ורק לנו - כי שאר האומות אף אילו היו מקבלים את התורה היו רק מתחייבים בתרי"ג מצוות כעין ז' המצוות שיש להם, אבל לא היו מתקשרים עם התורה כמו הקשר של ישראל ואורייתא, ולכן לא ניתנה להם בכפיה אלא לישראל שבין אם ירצו ובין אם לאו הרי הם והתורה היינו הך - ואין כאן שום תערובת שמחה בשמחה כלל. ואע"פ שבחג השבועות ג"כ אין מצוה מיוחדת והשמחה היא ג"כ בתורה, מ"מ אז יכול האדם להתבונן במתן תורה עצמו ועי"ז יתעורר לשמוח, אבל בשמיני עצרת שהשמחה היא אך ורק בעצם קרבת אלקים, ולא כל אדם מוכשר להתרומם ולשמוח בקרבה זו

בחול המועד, הביא האיש את הרכב לבני ברק והחל ללמד את תורת הנהיגה. תוך כדי נסיעה, הבחין רבי יצחק מאיר במרן בעל הקהילות יעקב, הוא ביקש מידידו לעצור את הרכב, ושאל את מרן הסטייפלער האם ראוי ללמוד נהיגה בימי חול המועד

הגאון רבי ראובן קרלנשטיין זצ"ל מספר על היראת שמים של אביו בעסקי חול המועד

כדי שלא לשהות במפעל בחול המועד ולשמור על קדושת החג. היה זה גשר של דקדוק הלכה, גשר של חיבור לקב"ה, גשר המהווה "פרוזדור לטרקלין"!

הרכב הנטוש

עוד סיפר רבי ראובן:

רבי יצחק מאיר נאלץ לנסוע פעמים רבות לעיר תל אביב, בעגלה רתומה לסוס או ברכבים מזדמנים, לצורך אספקת חומרי גלם עבור מפעל הבדים שברשותו. באחד הימים, הציע לו אחד מידידיו לרכוש רכב במחיר מוזל של שלוש מאות וחמישים לירות בלבד. כתנאי נלווה לעסקה, הבטיח האיש כי ילמד את רבי יצחק מאיר כיצד לנהוג. רבי יצחק מאיר נענה להצעה, מסר לידידו את שלוש מאות וחמישים הלירות ורכש את הרכב. בעיצומם של ימי חול המועד, הביא האיש את הרכב לבני ברק והחל ללמד את רבי יצחק מאיר את תורת הנהיגה, כשהם נוסעים הלך ושוב ברחוב נחמיה בבני ברק של אותם הימים. תוך כדי נסיעה, הבחין רבי יצחק מאיר בדמות הפוסעת לצד הרחוב. היה זה מרן בעל הקהילות יעקב. בליבו של רבי יצחק מאיר התעורר חשש, הוא ביקש מידידו לעצור את הרכב, ושאל את מרן הסטייפלער האם ראוי ללמוד נהיגה בימי חול המועד. מרן הסטייפלער לא אסר את הדבר, ורק השיב בשתי מילים: "לא כדאי!".

המילים הקצרות זעזעו את רבי יצחק מאיר,

שלא אבה לעלות עוד לרכב, והודיע לידידו כי לא ילמד כעת נהיגה, וכי הוא יכול לשוב עם הרכב לתל אביב. האיש נסע לדרכו, ולאחר חול המועד, הביא את הרכב לבני ברק, אמר לו רבי יצחק מאיר: "נכון קניתי אותו ממך, ולא אתחרט על הקניה, אבל בבקשה, החנה את הרכב כאן בסמוך לבית, כי אני כבר לא אסע בו עוד!" רבי יצחק היה נחוש בהחלטתו שלא לעשות כל שימוש ברכב, כיון שלמד בו נהיגה בחול המועד ו"לא כדאי". מאותו יום חנה הרכב מתחת לביתו שברחוב בית הלל, וברבות הימים הפך לגרוטאה ושימש כאתר משחקים לילדי השכונה. הרכב נח בחצר הבית כ'אבן שאין לה הופכין', אך גם כ'אבן האזל', המודיעה ומכרזת מהו דקדוק הלכה, מהי זהירות ומהי יראת שמים!

(מתוך ההקדמה 'יחי ראובן' שמות)

בסוף ימיו סיפר רבי ראובן קרלנשטיין זצ"ל לחתניו שיבלחט"א דוגמאות מועטות על יראת השמים של אביו רבי יצחק מאיר. וכה סיפר:

בבעלותו של אביו היה מפעל בדים, שבתקופה מסויימת היה ממוקם בתוך ביתו. בבית היה חדר חיצוני, לאחריו חדר נוסף שבו שכן המפעל, וממנו נפתח פתח הכניסה אל חדר ההורים.

באחד מימי חול המועד, הופיע בפתח הבית בבהילות אחד הקניינים הגדולים של מפעל הטקסטיל, ובפיו הצעה עסקית קוסמת שלא תשוב עוד! האיש הזמין כמות עצומה של בדים, בעודו טוען בתוקף, כי אם לא יבצע את העסקה באופן מידי, עלול הוא להפסיד סכום כסף עצום. כשרבי יצחק מאיר התחמק מלמכור לו את הסחורה

מפאת קדושת חול המועד, אמר

לו: "לך תשאל את הרבנים, כי תדע לך שזה 'דבר האבד', וכי אם לא אבצע את העסק אתך, נאלץ לבטל את הקשר בינינו".

רבי יצחק מאיר ידע שזה 'דבר האבד' ועסקה חד פעמית, ולבסוף הכריע כי מותר לו לעשות את המלאכה בבית מלאכתו, ולמכור את הסחורה. עם כל זאת, לאחר מעשה, ניחם על כך שנכנע לעצתו של אותו סוחר, וביצע עבורו את המלאכה בימי חול המועד. הוא

החליט לגדור את עצמו בעניין זה, וכדי שבעתיד לא יהיה לו עוד כל נסיון בדבר, קבל על עצמו קבלה, שמכאן ואילך, לא יכנס כלל למפעל בימי חול המועד.

אלא ש"אליה וקוץ בה", שהרי הכניסה לחדר השינה עברה דרך המפעל, ואם לא יכנס אל המפעל, כיצד יוכל להכנס לחדרו בימי חול המועד? ישב רבי יצחק מאיר והוגיע את מוחו בבעיה עד שבראשו צץ רעיון מופלא. הוא הזמין בעל מלאכה ושילם לו ממון רב, על מנת שיפער פתח בקיר חדר השינה, ויבנה גשר עץ מיוחד סביב לקירותיו החיצוניים של הבית, כדי שתהיה אפשרות להיכנס לחדר השינה בלא לחלוף דרך מפעל הטקסטיל. במשך כל ימות השנה, עמד הגשר נטוש ושומם בלא כל שימוש – רק בימי חול המועד, פסע עליו רבי יצחק מאיר באופן אישי (לא בני הבית),

'לקראת שבת' אצלכם בתיבת המייל כל שבוע

<<< dirshu@dirshu.co.il לכתובת >>>

במה זכה האתרוג, שמחויבים מדאורייתא ליטלו רק פעם אחת בשנה, ביום הראשון של חג הסוכות, ואנשים מפזרים ממון לשלם בעדו טבין ותקילין, אף משכימים לפתחי רבנים ומו"צים לשאול לדרוש האם אתרוגי כשר ומהודר די הצורך

הגאון רבי יהודה צדקה זצוק"ל על האתרוג, קריאת שמע וברכת המזון

"היי זהירים בקריאת שמע"

היה תובע ומעורר השכם והערב שיזדרזו להתפלל בהשכמה, עם הנץ החמה, כותיקין. ומי שאינו מספיק – שיזדרז ויקרא לכל הפחות את "קריאת שמע" בעונתה. והיה מזכיר בענין זה את משלו המפורסם של ה"חפץ חיים" זצ"ל: אם אתה מאחר את הרכבת בדקה אחת – הפסדת יום שלם.

עם זאת: דעתו לא היתה נוחה מאלה שהנהיגו קביעות לעצמם, שקורין את קריאת שמע לפני התפילה, בכדי שלא יעברו את זמנה. וכך הוא אומר בחיבורו "קול יהודה" (שער האגדה, פ' בלק): "טעות גדולה היא... קריאת שמע נתקנה לקרוא אותה עם ברכותיה... כל התיקונים (בעולמות העליונים) נעשים רק כשיהיו הברכות ביחד עם קריאת שמע... אלא שאם קרה פעם בחודש שנאנס וקרא ק"ש לפני התפילה, מן השמים יסלחו לו... משל למה הדבר דומה, לאדם

שבא לביתו רעב ורוצה לאכול, והאוכל עדיין לא מוכן, שאומרים לו אכול ביתיים את הלחם לבדו ואח"כ התבשיל... כל זה טוב ויפה אם זה מקרה חד-פעמי, אבל אם בכל יום יעשו לו כך בודאי יקפיד ויתרעם... והנמשל מובן מאליו...".

כמו כן הסתייג בחריפות מאלו המאחרים בקביעות לקרוא את שמע, כשהם מסתמכים על שיטות מקילות ומאחרות לענין סוף זמן ק"ש (כדוגמת הגר"א והגר"ז), במקום לנהוג לחומרא כדי לצאת ידי חובת קר"ש לכלל הדעות. היה מעשה שנפגש עם ראש ישיבה מסויים, ונתגלגלה שיחה ביניהם על סדרי התפילה בישיבתו בימות הקיץ,

עד שפלט הלה מפיו כי הם תופסים לקולא כשיטת הגר"א וכדו. לשמע הדברים נתכרכמו פני רבינו זלה"ה והגיב בריתחא: "וכי זו הנהגה, במיוחד בישיבה קדושה? תינח שמסתמכים על דעת המקילין אי-פעם בשעת הדחק, או משום אונס גמור, אבל מי שמע כזאת להנהיג לכתחילה זמן תפילה עבור בני תורה כסברת המקילים?!"

אשרי המדקדקים

כשיצא לאור, בשנת תשל"ו, ספר "מצוות קריאת שמע", עיטר אותו רבינו בהסכמה נלהבת, בה כתב בין השאר: "שמחתי לשמוע כי עומדים להוציא לאור דיני קריאת שמע, ברכותיה וזמניה, וכל המעלות הקשורים בה. רבותינו אמרו במסכת ברכות (י"ד ע"ב) 'כל הקורא שמע בדקדוקה מצננין לו גיהנום', והדבר מופלא, ממה נפשך, אם הוא ראוי לגיהנום כיצד קריאת שמע תצנן, ואם אינו ראוי מה מקום פה לגיהנום בכלל, ומה לשון זו אומרת "מצננין", ומה פה "מדה כנגד מדה"? ב"משנה ברורה" (או"ח סימן ס"ב) מבואר, כי מאחר שהאדם מעורר עצמו בעניין זה ומניע את חומו הטבעי לדקדק באותיות, בשכר זה החום הטבעי שהוא מעורר, מצננים לו חום אחר שהוא בגיהנום. אכן, אשרי הקורא ק"ש כהלכה, בדקדוקה, שאז מובטח לו שלא ישל בעבירה, וממילא יציל מן הגיהנום הרותח..."

בהמשך דברי הסכמתו הוסיף והסביר, כי דקדוק ק"ש כולל כל ההלכות הכתובות בשולחן ערוך 'אורח חיים' סימן ס"א, שם נאמר שחייבים לקרוא ק"ש בכוונה, באימה, ביראה, ברתת וזיע. דקדוק ק"ש כולל ג"כ דקדוק בזמנים. אמנם יש כמה דעות אימתי הזמן, אבל המדקדק עושה אליבא דכולי עלמא – והרי הכל מודים שכל כמה שמקדים קריאתה עדיף טפי. אי לכך, אשרי אותם בתי-כנסת המדקדקין על עצמם ביום השבת לא להתחיל התפילה מאוחר, וזאת כדי שכל הקהל יזכה לקרוא ק"ש בזמנה בברכותיה. ואשרי הצדיקים המשתדלים להפיץ דיני קריאת שמע וכל דקדוקה, כדי שכל אחד יתבונן איך לקיים מצות ק"ש כתיקונה – זכות הרבים תלויה בהם, ו"מצדיקי הרבים ככוכבים לעולם ועד".

וכי זוטרטא מאתרוג

מרגלא בפומיה: "כמה גדול כוחו של יצה"ר, שמסמא עיני הבריות

ואינם יודעים להבחין מה עיקר ומה טפל. צא וראה אדם מישראל בזמן הזה שקונה לעצמו אתרוג כשר למהדרין בדמים מרובים, מוכן הוא לשלם טבין ותקילין, ובלבד שיזכה בפרי עץ הדר כמשמעו, שיוצאים בו לכלל הדעות, ואילו מצוה חביבה זו של קריאת שמע, שהיא קבלת עול מלכות שמים, והיא מדאורייתא ודאי, אין מתאמצים לקיים אותה אליבא דכולי עלמא, להיפך, מחפשים דעות בפוסקים לקולא. מדוע, באמת, לא יכרכרו סביב מצוה זו ולצאת ידי חובתה בתכלית ההידורים, לפי כל הדעות – וכי קלה היא ממצות ארבעה מינים?!"

כעין זה הטיף מוסרו גם כן בנוגע לברכת המזון. כפעם בפעם היה שואל: "במה זכה האתרוג, שמחויבים מדאורייתא ליטלו רק פעם אחת בשנה, ביום הראשון של חג הסוכות, ואנשים מפזרים ממון לשלם בעדו טבין ותקילין, אף משכימים לפתחי רבנים ומו"צים לשאול לדרוש האם אתרוגי כשר ומהודר די הצורך – ואילו בנוגע לברכת המזון אשר היא מצוה דאורייתא שאנו מתחייבים בה בכל יום שלוש פעמים, בכל ארוחה וארוחה, אין דורש ושואל – ומדוע אף אחד אינו בא להשמיעני ברכתו ולשואל: 'האם אני מברך כראוי?', 'האם יצאתי ידי חובה?' ולמה מברכים בחפזון, כמעט בלי כוונה, כאילו נשכח מבני אדם מה שכתב בספר החינוך (מצוה ת"ל) שכל הזהיר בברכת המזון לברך אותה כהוגן מובטח לו 'שיהיו מזונותיו מצויין לו בכבוד כל ימיו' – ומי האיש שאינו חפץ בקיום הבטחה זו?!"

הוא עצמו זהיר היה ללבוש תמיד כשמברך ברהמ"ז את כובעו ובגדו העליון. גם לעת זקנותו וחלאיו, כאשר היה קשה עליו לעמוד מכסאו וללבוש את האיציטלא ("פראק" בלע"ז) – ולעתים אף היה זקוק לעזרה מבני אדם לצורך זה – לא ויתר אף פעם והתאמץ במו ידיו לחבוש את מגבעת ראשו, וכן ללבוש את מעילו, כדי לברך ברכת המזון כראוי.

(מתוך הספר "וזאת ליהודה")

הזמין הגר"א את בעל ה'שאגת אריה' לאכול אצלו סעודת שבת אמר לו השאגת אריה, שהוא קיבל על עצמו שכאשר הוא אינו נמצא עם אשתו, שלא לאכול בשולחן שיושבת שם אשה אמר לו הגר"א: "בליל שבת, זה הזמן היחידי בשבוע שבו אני יושב בשולחן יחד עם האשה, ולכן אני צריך לשאול אותה אם היא מסכימה השבת לא לשבת על יד השולחן בשעת הסעודה..."

הגאון הגדול רבי בן ציון פלמן עם שני סיפורים מדהימים על אחיו ואשתו של הגר"א מוילנא

באותו יום חזר רבי אברהם לביתו בצער, על הידיעה שהשנה לא יהיה להם אתרוג בחג. בבית סיפר לאשתו על החלטת גבאי הקהל. אשתו נבהלה מאוד, ואמרה: "איך יתכן חג סוכות בלי אתרוג?" והתחילה לחשוב מה אפשר לעשות כדי להשיג את האתרוג, ופתאום עלה לה רעיון: הבית שבו התגוררו היה בית נאה, גדול ומרווח, שקבלוהו מהוריה בנדונייה של החתונה, ובאמת אינם צריכים בית כ"כ גדול, וממילא הם יכולים למכור אותו, לעבור לגור בצריף קטן כמו כל העניים, ובכסף של הבית יקנו את האתרוג. מיד הציעה את ההצעה לבעלה, רבי אברהם, והוא הסכים לדבריה. תיכף החליטו ללוות עכשיו מיד את הכסף לקניית האתרוג, ולאחר החג למכור את הבית, ובכסף שיקבלו

עבורו יפרעו את החוב. רבי אברהם יצא מיד ללוות את הסכום הדרוש לאתרוג, קנה את האתרוג, ולשמחתם ולשמחת כל אנשי העיר, זכו לברך על האתרוג הנדיר הזה, ולקיים את המצוה כבכל שנה. לאחר החג קיימו את החלטתם, מכרו את ביתם המרווח ובמקומו קנו צריף קטן, וביתרת הכסף פרעו את החוב.

כאשר הגיע המכתב מהגר"א

לעבור לוילנא, אמרה האשה הצדקנית לבעלה רבי אברהם: "כל יום שאני עוברת ליד הבית היפה שהיה לנו, ואני נזכרת שמכרנו אותו בשביל קיום מצוות אתרוג, אין לי הנאה ושמחה גדולה מזו בעולם, ואת הנאה הזו איני יכולה להפסיד", וממילא לא מסוגלת לעזוב את העיר לעולם. את התשובה הזו שלח רבי אברהם לאחיו הגר"א, שמשום כן, אפילו שהיה רוצה מאוד ללמוד עמו בחברותא-אין לו אפשרות לעבור לוילנא.

את הסיפור הזה היה מספר הגר"ב"צ בשיעוריו בהתרגשות רבה, ובשנים האחרונות אף היה בוכה מהתרגשות.

מסירות נפש לתורה

שנה אחת ניגש אל הגר"ב"צ אחד המתפללים, וסיפר לו שבחג סיפר את הסיפור בביתו לבני הבית, ואשתו שאלה על כך שאלה: "אם בשביל קיום מצות אתרוג של שנה אחת האשה מסכימה למכור את כל הבית ולעבור לצריף עלוב, איך יתכן שבשביל לימוד תורה

המשך בעמוד הבא <<<

מספר הגר"י לורנץ שליט"א על שני סיפורים ששמע מהגר"ב"צ פלמן זצ"ל, אשר שניהם מובילים לשאלה אחת ולבסוף גם לתירוץ אחד. ראשיתו של דבר, הוא הסיפור הראשון, אשר בכל שנה ושנה היה הגר"ב"צ רגיל לספרו בשיעורו בחג הסוכות. הסיפור הוא על הגאון רבי אברהם זצ"ל אחי הגר"א בעל "מעלות התורה", שהגר"ב"צ היה מצאצאיו, והיה מספרו כפי ששמע בנערותו מאביו ומזקנתו שכך היה מקובל בידם ובמשפחתם.

הגאון רבי אברהם התגורר במקום מרוחק מוילנא. פעם אחת הוא מקבל מכתב מאחיו, רבינו הגר"א, שברצונו ללמוד עמו בחברותא, ולכן הוא מבקש ממנו אם יש באפשרותו לעבור דירה לוילנא, כדי שיוכלו ללמוד שם ביחד.

רבי אברהם השיב לאחיו הגר"א, שהוא היה מאוד רוצה לעבור לוילנא כדי ללמוד עימו יחד, אלא שאשתו אינה מסכימה בשום פנים לעזוב את עיר מגורם. ומדוע? משום מעשה שהיה:

בוילנא ובכל הערים בליטא לא היו גדלים אתרוגים, ובכל שנה לקראת חג הסוכות היו מביאים אתרוגים ממדינות רחוקות, ומשום כן מחיר האתרוגים היה בד"כ מאוד יקר, שעצם זה זה שאתרוג הוא פרי נדיר במקום הזה לבד, גורם להעלאת המחירים, וכאשר נוספו לזה עוד הוצאות הדרכים- זה גרם להעלאה נוספת.

היחידים מתוך הציבור שיכלו לקנות לעצמם אתרוג במחירים הללו - קנו, ואילו שאר הציבור שלא הייתה לו אפשרות לקנות אתרוג- היו גבאי העיר קונים אתרוג מקופת הקהל, ועליו היו כל הקהל מברכים בחג.

שנה אחת החורף התארך, וממילא הפשרת השלגים הייתה בזמן מאוחר יותר, וכך יצא שכאשר התקרב חג הסוכות, הדרכים היו מלאות במים ולא הייתה אפשרות לעבור בהן, וכאשר הדרכים חסומות אין משלוחי אתרוגים, ולא היה אפילו אתרוג אחד בכל העיר! כמה ימים לפני סוכות, הצליח להביא אחד מהסוחרים אתרוג אחד לעיר, אלא שאם כל שנה היו המחירים גבוהים, הרי שעתה ביקש עליו מחיר כפול ומכופל. גם היחידים שקנו לעצמם בכל שנה אתרוג, מיד התייאשו מלקנותו, כששמעו על המחיר הגבוה. גבאי הקהל נבהלו גם הם מהמחיר, ומיד התכנסו כדי לדון יחדיו אם חייבים לקנות במחיר כזה. לאחר דיון ארוך הוחלט שאין להם אפשרות לקנות במחיר כזה.

אחת בשבוע יש לה את העונג לראותו - בסעודת ליל שבת, על התענוג הזה היא לא יכולה לוותר בשום מחיר...

לא הניחה אחריה כמותה

עתה פנה הגרב"צ אל האברך השואל, ואמר: "אני רוצה לשאול אותך שאלה, איך יתכן שאשתו של הגר"א, שהיא יודעת מי זה הגר"א, והיא יודעת שאם הגר"א רוצה להזמין את השאגת אריה לשבת בשולחן שבת בוודאי זה לא סתם כך... ובוודאי עתידים להתחדש ביניהם חידושים גדולים ועצומים, איך יכולה למנוע מהגר"א לשבת בשולחן עם השאגת אריה? איך יש לה את האומץ והכח לעשות את הדבר הזה?"

"אולי אפשר ליישב שאשתו של הגר"א לא הייתה בדרגה כזו גבוהה, ומשום כך העדיפה את התענוג שלה על ההזמנה של השאגת אריה, אבל אי אפשר לומר כך, שהרי כל מילה של הגר"א היתה תורה, וכל שכן כשמדובר על דברים שנכתבים על המצבה שהם נחרטים שם לנצח, בוודאי שמדקדקים בהם דקדוק רב, וכאשר נפטרה אשת הגר"א ציווה הגר"א לחרוט על מצבתה: 'לא הניחה אחריה כמותה', כלומר שסבר שהיא הייתה הצדיקה הגדולה ביותר באותו הדור! וממילא איך יתכן שהיא מסוגלת לא לוותר על התענוג שלה לראות את הגר"א, ומחמת כן למנוע מהשאגת אריה לבוא לאכול אצלם בליל שבת?"

אמר האברך לגרב"צ: "זו באמת שאלה חזקה על אשת הגר"א, אבל השאלה אינה מיישבת את השאלה הראשונה על אשת רבי אברהם, ואדרבה, עכשיו יש לנו 2 שאלות, מהו התירוץ לשתיהן?" אמר לו הגרב"צ: "באמת השאלה - שאלה, אבל כדי לענות לאשתך ששאלה זאת, די בזה שתאמר לה ששאלת אותי ותספר לה את הסיפור על אשת הגר"א, תראה שזה יספיק עבורה..." האברך קיבל את התשובה / השאלה, ובלית ברירה גם הוא הסתפק בזה לעת עתה. עולם הבא בעולם הזה

בשנה הבאה ניגש האברך שוב אל הגרב"צ, ואמר: "אני רוצה שוב לשאול את השאלה משנה שעברה, אלא שהפעם אני שואל את השאלה ולא אשת". שוב הציג האברך את התמיהה על שתי המעשיות.

הגר"ב"צ שתק וחשב זמן רב, ולפתע התחיל כולו לרעוד, פתח את פיו ברעדה ואמר: "מי אנחנו שנבוא להסביר את מעשיהן של אשת הגר"א ואשת רבי אברהם אחיו? אבל דבר אחד צריך לדעת, לשבת עם הגר"א בשולחן שבת, זה לא תענוג עולם הזה, זה תענוג של עולם הבא! אפשר לבקש מאישה לוותר על הכל, אבל לוותר על עולם הבא - אי אפשר לבקש ממנה! היא לא צריכה ולא מסוגלת לוותר על זה! זה פשוט לא שייך! וכמו כן התענוג של אשת רבי אברהם - כשהיא רואה את הבית שנמכר בשביל אתרוג - זהו תענוג של עולם הבא, והיא אינה מסוגלת לוותר עליו!"

(מתוך "שלמים בציון" סוכות תשע"ז)

יום ולילה עם הגר"א - לא הייתה מוכנה לוותר על ההנאה שלה, ואינה מסכימה לעבור לוויילנא? אין שום הגיון שבשביל מצות אתרוג של שנה אחת היא מוותרת על כל חיי הנוחות ומוכרת את כל הבית, ואילו למצות תלמוד תורה עם הגאון מוויילנא היא לא מסכימה לוותר על הנאה של ראיית הבית!

הגר"א והשאגת אריה

הגר"ב"צ נהנה מאוד מהשאלה, חייך ואמר: "אני אספר לך סיפור אחר", וכה סיפר:

השאגת אריה עשה הרבה שנים גלות, הוא לבש בגדים פשוטים כדי שלא יכירו אותו, והיה נודד מעיר לעיר, ובכל עיר היה ישן בבית הכנסת ומתנהג כאחד מהעניים.

באחד ממסעותיו הגיע לוויילנא. הגאון מוויילנא ראה אותו ומיד זיהה אותו, והכיר שאדם זה אינו ככל העניים אלא מדובר בגאון השאגת אריה. כאשר שני גאונים כאלו נפגשים ומדברים ביניהם, אין צורך לומר שהדיבור הוא בדברי תורה, וכך שניהם עמדו זמן רב ודיברו בלימוד. לא קשה לתאר מה היה באותו זמן, בוודאי היו שם קולות וברקים עד השמים, כאשר השאגת אריה מוכיח בפלפולו כשיטתו, הגאון בגאונותו מוכיח כדבריו, ובפרט שדרך לימודם שונה. בטח היה שם ששון ושמחה עם ויכוחים סוערים בלימוד, עד שהגיעו לעמק השווה. לאחר שסיימו לדבר בלימוד, הזמין הגאון את השאגת אריה לאכול אצלו את סעודת ליל שבת. אמר לו השאגת אריה, שהוא קיבל על עצמו שכאשר הוא בגלות ואינו נמצא יחד עם אשתו, שלא לאכול בשולחן שיושבת שם אשה, ולכן הוא מוכן לבוא לאכול אצל הגאון בליל שבת, אבל בתנאי שלא תשב אשה על יד השולחן. (הוסיף הגרב"צ בהתפעלות 'תראה מי זה השאגת אריה, כזה קדוש! כזה טהור! הוא היה בגלות, מופקע מכל תענוגי העולם הזה, וכאשר הגאון בכבודו ובעצמו מזמין אותו לאכול על שולחנו, הוא מסכים לוותר על התענוג הגדול הזה, אם יושבת על השולחן אשה. ובאיזו אשה מדובר? באשת הגאון, שהיא בעצמה היתה צדקת גדולה, והראיה שהגאון בעצמו ישב בשולחן שבו היא יושבת').

אמר לו הגאון: 'בליל שבת זה הזמן היחידי בשבוע שבו אני יושב בשולחן יחד עם האשה, ולכן אני צריך לשאול אותה אם היא מסכימה השבת לא לשבת על יד השולחן בשעת הסעודה, אני לבד לא יכול להסכים לדבר הזה', (ושוב הוסיף הגרב"צ בהתפעלות: 'תראה מי זה הגאון, עד שיש לו הזדמנות לשבת בסעודה יחד עם השאגת אריה ולדבר בלימוד, ולא סתם לימוד, אלא לימוד עם השאגת אריה, ומי יכול לתאר איזה חידושים מופלגים עתידים להתחדש אז בסעודה! ובכל זאת אם זה על חשבון האשה - אז אין שום חשבונות, דבר ראשון צריך לשאול את האשה...) הגאון שאל את אשתו, והיא ענתה שהיא לא מוכנה לכך! כל השבוע היא לא רואה את הגאון, הוא יושב בחדרו ספון וטמון בתורה, ופעם

"זשמחת בחגך וזהיית אך שמחה"

בברכת חג סוכות שמח לכל בית ישראל

הנהלת 'דרשו'

הסגולות של מרן הגר"ח קנייבסקי שליט"א לזש"ק

"פרו ורבו ומלאו את הארץ" (בראשית א', כ"ח)

- לשתות יין (לא מיץ ענבים) בהבדלה במוצ"ש (ע"פ גמ' שבועות י"ח ע"ב).
- לשים המיטות בין צפון לדרום וראשה בצפון (גמ' בברכות ה' ע"ב ואם לאו אשתו יולדת נפלים)
- לכתוב ולהדפיס חידושי תורה (ע"פ גמ' חולין דד"ת נקראים פרי בטן)
- לבדוק המזוזות (חזו"א)
- לשלם עבור מלמד ללמד לילד אחר (מדרש רבה).
- לומר לכהן לכוון בברכת כהנים עליו (שמו ושם אמו).
- לעשות שילוח הקן (תנחומא תצא) והוא סגולה גם לשידוך.
- להתפלל בקבר רחל.
- יתפללו בשונם במקום שנענה בו אלישע כשהיה אצל האשה השונמית.
- למצוא אדם שהוא מן הנעלבין ואינם עולבין ולבקש ממנו ברכה.
- שתיית חמין במוצאי שבת [וכך מייעץ רבינו לחשוכי בנים כסגולה להיפקד, ושאלו לרבינו האם מקורו מג' שבת דף קיט: וכן דלפי זה האם גם רחיצה בחמין במוצ"ש ואכילת פת חמה במוצ"ש הם סגולה להיפקד, ואם כל זה סגולה גם לאשה וכתב רבינו בתשובה "כן"]
- לגדל זקן

- לענות "אמן יהא שמיא רבא" בכל כוחו.
- ללמוד עם אשתו הלכות שבת.
- ייעץ רבינו ליהודי חשוך בנים לעלות לארץ ישראל וב"ה לאחר שעלה נפקד (ע"פ דברי הג"מ יבמות דף סד. "שישוב א"י אינו עולה מן המנין, וכתב שם רש"י... דלמא משום עוון חוצה לארץ הם עקורים").
- הדברים הובאו בספרים: סדור שיח תפילה, מנחת תורה, ומלאו את הארץ, וחלקם שמענו בע"פ מרבינו שליט"א (דברי שי"ח -- בראשית תשע"ז)

<< המשך מעמוד 4 | הרה"ג רבי דוד הופשטר שליט"א

בחדוא מבחירי צדיקא [-ותקבלו לקח חדש בשמחה מבחירי הצדיקים], שכן בחירי הצדיקים, אשר היו שמחים מאהבת ה' ומשלימות בטחונם בו, הם שהיו שואבים רוח הקודש משמחה זו, ומשפיעים מקדושה זו לכל העם הנמצאים במקדש, ובכך - כביכול - נמשכה שאיבה זו גם אל שאר העם, על ידי הקשר הפנימי והעמוק שביניהם. לכן, דוקא החסידים ואנשי המעשה הראויים לשאוב רוח הקודש ולהשפיעה לאחרים, הם שהיו "מרקדין ומספקין ומנגינין ומשמחין", ואילו שאר העם היו "באין לראות ולשמוע", כדי לקבל בכך לקח חדש של קדושת השמחה משמחת הצדיקים.

הם על העם ועל כל צרכיו הרוחניים, ומאיך, אף עיני כל ישראל נשואות אליהם תמיד, ומשום כך קשורים הם אל הציבור בקשר אמיתי ופנימי - קשר מלב אל לב, כקשר האב לבנו. מכוחו של הקשר הזה שבין העם לגדוליו ומנהיגיו, התחבר כל העם לשמחה האמיתית אשר פרצה מליבם של החכמים, הזקנים ואנשי המעשה, בשמחת בית השואבה. **ותקבלון אולפן חדת בחדוא מבחירי צדיקא** מעתה יתבארו היטב דברי התרגום על הכתוב (ישעיהו יב, ג): "ושאבתם מים בששון ממעיני הישועה" - "ותקבלון אולפן חדת

<< המשך מעמוד 6 | הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א

לא מתאים לדרכה של תורה, וממילא דרך זו לא תצלח!", ראש הישיבה הוסיף שאם שני הגבירים דרשו שעמיתם יתרום חמשת אלפים דולר, אם כן הוא צריך להוציא את הכסף מכיסו הוא. אי אפשר להערים עליהם, ולעשות זאת בדרך הנ"ל, שהלה ישכנע את חבריו לתרום.

לאחר ההוראה של ר' אהרון, לא יצאה התוכנית לפועל והגבירים לא תרמו את הסכומים האמורים. אבל, מי שחושב שהבניין לא הוקם, מוזמן לערוך סיור בקומפלקס הענק של ישיבת לייקווד, ולראות את כל הבניינים המפוארים עומדים שם על תילם...

הבניינים הללו הוקמו עם האמת של רבי אהרון קוטלר! עם אמת כזו בונים את ישיבת לייקווד וזוכים להצלחות שכאלו! (הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א מתוך הגדה של פסח "חישוקי חמד")

המשתתפים יצאו להפסקה קצרה, והנהלת הישיבה התכנסה לדון בעניין. הכל היו תמימי דעים שלא בכל יום ניתן להשיג תרומה בסדר גודל של שבעים וחמישה אלף דולר, ולכן יש לעשות הכל, ולנקוט בכל האמצעים על מנת לממש את התנאי של שני הגבירים, בעניין תרומתו של הגביר השלישי.

ההצעה שהתגבשה דברה על כך שיש לבוא בדברים עם הגביר השלישי, ולומר לו שאין הוא צריך לתרום את חמשת אלפים הדולרים מכיסו הוא, אלא יאסוף את הכסף מחבריו ומעמיתיו, וכיון שהגמרא אומרת שגדול המעשה מן העושה, לכן יהיה זה נחשב כאילו הוא עצמו תרם את הכסף, ובכך יתקיים התנאי של שני הגבירים.

שמע רבי אהרון את הדברים והביע את סירובו המוחלט לביצוע העסקה בדרך זו. הוא פנה אל חברי הנהלה ואמר להם: "תורה בונים רק עם אמת. כל מה שחורג ולו בסטיה קלה מן האמת,

בשמחת תורה מרן שליט"א התפלל שחרית ומוסף בביתו, וישב במהלך ההקפות עם ספר תורה זעיר מיוחד (אומרים שהוא הזעיר ביותר בעולם), ונתכבד בהקפה ששית, ולחתן תורה יצא לבית הכנסת לדרמן.
 כן יגיענו למועדים ולרגלים אחרים! אמן!

• • •

לקראת יום היא"צ של הרבנית הצדקנית מרת בת שבע אסתר ע"ה, אשת חבר למרן רבינו שליט"א, אמרנו להעלות לחיזוק הכלל נקודה נפלאה שבלטה בה ביותר, ויהיה זה לעילוי לנשמתה הטהורה: בשני העשורים האחרונים לחייה הייתה הרבנית ידועה ומפורסמת מאוד, ומאות רבות של נשים צבאו לפתחה לעצה ולברכה, לחיזוק ולעידוד, נדמה היה כי החיים האירו לה פנים, וכי הכל הלך לה בקלות... אך לא רבים יודעים כי ההיפך הוא הנכון, פעם, בשעה רגועה ושקטה חשפה הרבנית ע"ה לאחת מבנות הבית את הסוד הגדול שטמון בה: "מיום שנישאתי לבעלי הגדול הרב שליט"א, כל הזמן עמדה דמותו לנגד עיני! בכל פעולה, בכל מעשה, אני חושבת אם זה יועיל לו בלימוד תורה, או חלילה יפריע לו מלשקוד על דלתות היראה. כך זה היה בכל הלידות של הילדים שיחיו, הרב שליט"א לא היה מעורב כלל, כך זה היה בכל

צורכי הבית בקניות, בבישולים, בהכנות, הוא היה טרוד בנושאים אחרים, בנושאים של סדרי לימוד וכתבת חידושי תורה, כך היה גם בגידול הילדים, בהכל! דבר ראשון השיקול הוא - מה יהיה טוב עבור הרב. כך גם כל סדר היום היה סביבו, החל מהשכמת הבוקר מוקדם מוקדם, ובהמשך היום כולל תפילת מנחה גדולה וערבית בזמן וכן בכל דבר".

נוסיף עוד כי הרבנית ע"ה סיפרה ששנים רבות הייתה מכינה בעצמה אפילו את היין, היא הייתה סוחטת בעצמה אשכולות של ענבים, כדי לייצר יין כמו ידיה, וכן לא ויתרה על שום טרחה במאכלי השבת ועשתה הכל לבד! פעם אחת הזדמנה לבית אשה מחוץ לארץ, והיה זה ביום חמישי סמוך לשבת, ולפתע היא מבחינה כי הרבנית מנפה קמח ומכינה תבשילים לשבת המלכה. תמהה האשה "האם את צריכה לעשות הכל לבד? וכי אין לך עוזרת?", והרבנית ע"ה משיבה, כשבת שחוק על פניה: "אני העוזרת... מה לא טוב בי?".

יה"ר שנזכה שזכותה תגן ותסייע לכלל ישראל כשם שהיתה לאחיעזר ואחיסמך כאן, כך תמליץ עלינו גם למעלה במרום אמן!
 (מתוך עלון דברי שי"ח - סוכות, ובראשית תשע"ז)

את השמחה הכי גדולה, וזה יותר משמחת היין...

ותן חלקינו בתורתך

מדוע מבקשים על תורה במועדים, ומה המיוחד בשבת ויום טוב שמתפללים 'ותן חלקנו בתורתך' וי"ל זהויות שעוסקים בימים אלו יותר בגשמיות, צריך לבקש יותר שלא ימשך אחרי הגוף כדברי תוס'.

מה העצה לשמור את עצמו ואת בני ביתו מפגעים רעים?

זכינו להיות נוכחים בקודש פנימה, במעונו של מרן ראש הישיבה הגרא"ל שטיינמן שליט"א, בשעה שדיבר מרן על ההידרדרות הרוחנית הנוראה של דורנו, ואחד הנוכחים שאל את מרן שליט"א: מה העצה לשמור את עצמו ואת בני ביתו מפגעים רעים אלו? ומרן ראש הישיבה שליט"א דפק על השולחן, וקרא בחרדת קודש ובשפתיים דולקות: "את האלוקים ירא ואת מצוותיו שמור כי זה כל האדם". כך אומר קהלת בפסוק האחרון וכפל שנית ואמר, 'סוף דבר הכל נשמע את האלוקים ירא ואת מצוותיו שמור כי זה כל האדם!'

(מתוך כאיל תערוג תשע"ז)

וכו'. ואמר רבינו שיש שאמרו שהטעם לכך ע"מ שלא לקלקל שמחת החג בעוצמת חרדת הדין, ורבינו אמר שיש עוד דברים חשובים שלא כותבים למשל מעלת הסנדק - לא כתובה בשום מקום, לא בש"ס בבלי לא בירושלמי לא ברמב"ם, ונזכר רק בילקוט תהילים רמז תשכ"ג, ובהשגת הראב"ד הל' מילה פ"ג, ובכל זאת רואים החשיבות שגדולי הדורות הקודמים למשל החזו"א, בעל הקהילות יעקב, נתנו לדבר זה. ועל אותו משקל הושענא רבא.

שאלתו של כ"ק האדמו"ר מפינסק קרלין שליט"א

במוצאי שבת חול המועד סוכות תש"ע ביקר כ"ק האדמו"ר מפינסק קרלין שליט"א אצל רבינו, ושאל את רבינו מה טעם עיקר השמחה היא בשאיבת המים? כאמור בקרא "ושאבתם מים בששון", כמבואר בסוכה 'דאזיל על שמחת שאיבת מים לניסוך המים בחג', והא היין משמח יותר, כלישנא דקרא 'ויין ישמח לבב אנוש', גם מנסכים יין בחג ככל המועדות, ומ"ט אין עיקר השמחה בניסוך היין אלא בניסוך המים, שלכאו"ו הוא דבר קטן ממנו. ואמר רבנו שליט"א בלשון זו 'דחזינן מהכא שעיקר השמחה היא בדבר הפשוט והטבעי הבא בצורת גדילתו בלא תוספות', שבפשטות יש

להישרף על קידוש ה', הובילו אותו אנשי המלוכה ברחובות העיר כדי לבזותו בפני כל בני העיר, ובדרכו ברחובות העיר, עבר דרך בית הגר"א, והתירו לו להיכנס לרגע להגר"א, ושאל את הגר"א באיזה אופן עליו ללכת לשריפה, אם לאט לאט כדי להספיק בדרך עוד מצוות ומעש"ט, או לרוץ כדי לקיים את מצוות קידוש ה' והגר"א השיב לו שירוץ וילך בזריזות, וכן עשה ורץ בזריזות. ונראה בביאור דברי רבינו הגר"א, שעצם הריצה והזריזות לכבשן האש, היא גם בכלל קידוש ה', כי בזה הוא מוכיח על שמחתו הגדולה להישרף על קידוש ה', וכיון שקידוש ה' הוא התכלית כל המצוות, לכן כל הוספה בקידוש ה' קודמת לשאר מצוות.

(מתוך העלון 'מאמר שבועי'

הגאון רבי משה שטרנבוך שליט"א - חג הסוכות - תשע"ז)

לדבר מיהונתן שהותר לו להודיע לדוד ששאל אורב לו להורגו (שמואל א, כ, כ"א). ומ"מ - אף שהיה מצוה בדבר, מסר לו את הדברים על ידי סימן בחיצים ולא אמר לו בפיו.

י. ידוע שרבינו הגר"א ז"ל סידר שיעשו ברכת כהנים אצלו בחוץ לארץ, ובאותה תקופה העלילו עליו עלילה ואסרו אותו בבית האסורים, ולאחר שנשתחרר לא פעל יותר הגר"א שיעשו ברכת כהנים אצלו, ושמעתי מגדול אחד זצ"ל בשם הגר"ר ישראל סלנטר זצ"ל, שטעמו של הגר"א אינו משום שראה במה שאסרוהו כאות משמים להפסיק לפעול בזה, שהרי אם היה סבור שעפ"י הלכה צריך לעשות כן לא היה נמנע מחמת מעשה ניסים, אלא הגר"א חזר בו באותו זמן וסבר שעפ"י הלכה אין לעשות כן.
 יא. מקובל שבשעה שהלך הגר צדק הקדוש מווילנא למוקד

ישנה סגולה לומר 72 פעם "הודו לה' כי טוב כי לעולם חסדו", ובכל פעם לכוון על חסד אחר, ולאחר מכן לבקש משהו - וזוכים לקבל. אינני יודע את המקור לסגולה זו, אבל עצם היסוד ברוך, ההודאה מזכה את האדם לקבל עוד

הגאון הרב אשר דרוק, על שמחת חג הסוכות, ועל ההודאה

במשפחה בלי עין הרע, ותכפילו את המספר בבני הבית. האם תדעו היכן לשים את הפסיק במחשבון?!

חשבתם פעם כמה שווה לב? בארצות הברית משתילים לב בעלות של מיליון דולר. ניסיתי לברר כמה שווה לב אורגינלי, אבל לא הצלחתי. אין לזה מחיר! מיליון דולר הוא ודאי שווה.

כמה שנים הריאות שלך עובדות? זוהי מכונה שעובדת יום יום, ואף פעם לא היתה בה שביתה! פלאי פלאים! דברתי פעם עם אדם שהיתה לו בעיה קטנה בריאות. רק לראות אותו עולה שלש מדרגות, היה ספר שלם של מוסר. ואנחנו? עולים ויורדים בלי שום בעיה. הריאות עובדות מצוין.

איך הכליות שלכם? שמעתם על דיאליזה פעם? אולי כדאי ללכת

פעם לראות איך נראים אנשים שמתחברים לזה. ה"אשר יצר" שלנו יהיה אחר לגמרי.

איך המעייים שלכם? הכל בסדר? מה עם הכבד? כיס המרה? הלב? אני לא ממש רופא, שיודע לומר איך כל דבר עובד בפנים, אבל אני יודע שזה פלאי פלאים! תראו לי עוד מכונה אחת בעולם, משוכללת וחדשה ככל שתהיה, שתהיה מסוגלת לעבוד עשרים וארבע שעות ביממה במשך שנים ארוכות בלי להתקלקל.

שמעתי רב צדיק שתיאר פעם

את ברכת "אשר יצר": תארו לכם שהפרופסור הגדול ביותר בעולם עושה לנו ניתוח מסובך ממש, בחינם, בלי אשפוז, בלי הרדמה, בלי כאבים ובלי החלמה. האם יתכן דבר כזה?

ובכן, שום פרט מן הפרטים הללו אינו יכול להיות. הדבר שפרופסורים גדולים יודעים לעשות הכי טוב זה לקחת כסף, והרבה. עוד לפני שהם פוגשים אותך, אתה צריך לסדר במזכירות את הפרוצדורה הכספית. ללא הרדמה וללא כאבים - זו הרי סתירה מיניה וביה. מישהו מוכן לעבור טיפול שיניים ללא הרדמה? לא ניתוח, רק טיפול שיניים? הרי הכאבים נוראים, בלתי נסבלים.

והנה, הפרופסור הגדול ביותר בעולם - בורא כל העולמים, יתברך שמו לעד ולנצח נצחים, עושה לנו ניתוח כמה פעמים שצריך ביום, בלי אשפוז ובלי הרדמה, בלי כאבים, בלי החלמה ובלי תשלום! רק תאמר 'תודה רבה'!

רבי ירוחם ממיר זצ"ל, המשגיח הקדוש, אמר לבחורים: "אילו היה בחור יודע מה נעשה בגוף שלו מאז שהוא אוכל, עד שהאוכל מתפרק לכלי הדם, וכל חלק ממנו מגיע למקומו, והפסולת נפרדת

חג האסיף - מובא בראשונים, שזמן זה נקבע לחג משום היותו זמן האסיף. בתקופה זו הכניסו למחסנים יכול, שממנו התפרנסו בכל השנה כולה. במושגים שלנו ניתן להגדיר זאת כמשכורת שנתית - פעם בשנה מקבלים משכורת עבור כל השנה.

היות ומצד טבע הדברים זהו זמן שמשמח את האדם בגלל השפע והמחסנים המלאים, קבעו שיהיה חג לה' בזמן האסיף. התורה דאגה לכלל ישראל שלא ישכחו את בוראם ולא יתגשמו - "השמר לך פן תשכח את ה'" (דברים ו, יב), לכן, בכל שנה בזמן האסיף, כשמגיע כל השפע, אומרת התורה: קחו את האסיף והיכנסו איתו לסוכה.

עלינו לקחת את האסיף ולרוץ עמו לסוכה - לראות מי נתן לנו את כל אלה ולשמוח בו, "שוש אשיש בה' תגל נפשי באלוקי". כשאנו מדברים כיום על אסיף, אין הכוונה לפשוטם של דברים. אין בינינו הרבה חקלאים, ואיננו עסוקים באיסוף התבואה מהשדות. בזמננו יש לזה מובן אחר - האסיף שלנו הוא הבנים והבנות שלנו, הנכדים, וכל השפע שהקב"ה נותן לנו. חז"ל מפרשים, שאסיף הוא דבר נוסף - הכפרה והאהבה של יום

הכיפורים. זה עתה לקח אותנו הקב"ה וטיהר את נפשתינו. הוא ברא אותנו בריות חדשות בראש השנה, ורחץ אותנו מטומאת חטאינו ביום הכיפורים. אילו היו לנו עיניים לראות את ההשוואה בין 'לפני' ו'אחרי', היינו יודעים להכיר ולהודות בחסדי ה' העצומים עלינו. כל אחד צריך להתבונן ב"אסיף" שלו, ולהודות עליו לפני ה' שבעה ימים בשמחה ובטוב לבב.

ה"אסיף" שלנו כולל דברים פשוטים, שכולנו יודעים, רק שעד עצם היום הזה לא חשבנו עליהם כל כך.

האם יודעים אתם כמה דפיקות לב יש ביום? מרבית בני האדם אינם יודעים, אבל בכל יום יש מאה וחמש עשרה אלף דפיקות. לפי זה כמה יש בחודש? - שלשה מיליון ארבע מאות וחמישים אלף. וכמה בשנה? - ארבעים ואחד מיליון וארבע מאות אלף!

חז"ל אומרים: "כל הנשמה תהלל ק-ה" - על כל נשימה ונשימה תהלל ק-ה, כמה זמן ייקח לנו לומר עשרות מיליוני פעמים 'תודה'? וזה רק על שנה, ואנחנו לא רק בני שנה....

ובכלל, מה עם כל בני הבית? נסו לעשות חשבון, כמה אתם

מן הגוף – היה צריך לשלוח מברק הביתה: 'אבא, אמא, הכל עבר בשלום!' כמו אחרי ניתוח רציני."

תארו לכם שמגיעים הביתה בליל שבת, ותוך כדי ששרים 'שלום עליכם' שמים לב שאין בבית כסאות. בשכונות רגילות אין בזה כל כך בעיה – דופקים אצל שכן ומבקשים כמה כסאות, אבל נניח שנמצאים בקצה העולם, ולא שייך לבקש דבר כזה, מה עושים? אבא עומד מצד אחד ואוכל בעמידה את המרק אמא עומדת מן הצד השני ואוכלת, וכל הילדים עומדים מהצדדים ומנסים לאכול. אחר כך שרים זמירות כמו טיש חסידי, ומנסים לשמור על מצב רוח טוב. לא כל כך מהר ישכחו הילדים את שולחן השבת הזה... האם עלה בדעתנו פעם אחת בחיים להודות לקב"ה שיש בבית כסאות, וכל המשפחה יכולה לשבת יחד סביב שולחן?!

ומה היה קורה אם היו כסאות, אבל לא היה שולחן? כל הסלטים על הרצפה, הדגים, המרק, הבשר... תוהו ובוהו... חשבנו פעם להודות לה' שיש בבית שולחן?!

ה"יסוד ושורש העבודה" כותב בצוואתו, שבכל יום היה מודה לקב"ה על כל דבר שהיה לו. הוא כותב את הנוסח שנהג לומר: 'יוצרי ובוראי יתברך שמך, אני נותן לך שבח והודיה שנתת לי דבר פלוני'. הוא אמר זאת על כל דבר ודבר שהיה לו בחייו! והוסיף ובאר שכתב זאת משום שאינו רוצה שאחרי שילך מן העולם תפסק עבודת ה' הזו.

אם אדם לא מוצא היכן מודים בנוסח התפילה על ענין מסוים, יודה עליו במילים שלו.

בהלכות ברכות (י, כו) כותב הרמב"ם: "כללו של דבר לעולם יצק אדם על העתיד לבוא, ויבקש רחמים, ויתן הודיה על מה שעבר, ויודה וישבח כפי כוחו, וכל המרבה להודות את ה' ולשבחו תמיד הרי זה משובח".

נמצא לנו פינה, נסגור את הדלת, ונאמר: 'ריבונו של עולם, יישר כח, אני ממש מודה לך. נתת לי ידיים!'

בספרים כתוב שישנן הנאות שלא תיקנו עליהן ברכה, כמו הנאת הרחיצה. אבל למה להנות מן העולם הזה בלי ברכה? אפשר לקחת משקה, ועדיף משקה מתוק [ולא מים, כי כשלא צמאים זה חשש של ברכה לבטלה], לברך 'שהכל' ולכוון גם על הנאת הרחיצה. אפשר לכוון באותה הזדמנות גם על הברז, המקלחת, המים החמים והזרם הנוח.

אפשר לברך גם כששומעים מוזיקה. לפני ההדלקה אפשר לקחת משקה, לברך שהכל, ולכוון גם על המוזיקה שממנה עומדים להנות. יש אנשים שכל חייהם התהפכו כתוצאה מאמירת תודה על כל הפרטים הללו!

אמרתי את הדברים הללו בתלמוד תורה מסוים בירושלים. אחרי חצי שנה פגש אותי המנהל ואמר לי: "מה אומר לך, נעשיתי אדם אחר בעקבות הדרשה שלך. בתחילה אשתי חשבה שמהו איתי לא בסדר. נעמדתי ליד כל מדף ספרים והתחלתי להודות בנוסח של 'יסוד ושורש העבודה': 'יוצרי ובוראי יתברך שמך, אני נותן לך שבח והודאה על המדף העליון. אם הספרים היו מונחים לי בבלגן על הרצפה, הייתי מתעצבן בכל יום מחדש... כשראתה אשתי שאני עושה את זה על כל דבר, גם היא למדה ממני והתחילה להודות. שנינו נהיינו זוג בעלי תשובה לענין ההודיה".

והוא המשיך וסיפר: "בליל שבת אחד חזרתי הביתה מדוכדך. בבית הכנסת שלנו פרצה מחלוקת בענין מסוים, ואמרתי משהו שלא הייתי רוצה לומר. אם לא די בכך, פתאום גילינו את הקטנה, בת שנה וחצי, מרוחה ב'חריין' מכף רגל ועד ראש. בדרך כלל הייתי מתפרץ במצב כזה, אבל בעקבות החיים החדשים שלי, היודע אתה

מה עשיתי? הרמתי את הילדה גבוה, ואמרתי: 'יוצרי ובוראי, יתברך שמך, אני נותן לך שבח והודיה שנתת לי את היצורה הזאת, שהיא מסתובבת פה בבית בריאה ושלמה בכל איבריה ובכל גידיה. הרבה אנשים היו מוכנים לקבל ילדה בריאה בת שנה וחצי עם חריין על בגדי השבת שלה!..."

סיפר לי אדם שחברו הבריא בניסי ניסים לאחר מחלה קשה. נזק אחד נשאר לו – הוא איבד את חוש הטעם. הוא טועם בכל דבר טעם עפר. והנה בברכת המזון מודים על עצם ההזנה, אבל היכן אומרים תודה מיוחדת על הטעם של המזון?

היכן ישנה הודאה על הצבע של האוכל? תארו לעצמכם שכל האוכל על השולחן היה בצבע שחור: מלפפון שחור, עגבניה שחורה, דג שחור, חלה שחורה, והכל באותה צורה.

הקב"ה ברא עולם מלא צבעים ומלא צורות – היכן מודים לו על כל זה? "הזן את העולם כולו בטובו בחן בחסד וברחמים" – איזה חן! איזה יופי!

אם רק נתבונן קמעה, נגלה שאין מספר לטובות שעושה לנו הקב"ה! רוצים סגולה לפרנסה? סגולה אמיתית מהראשונים ולא דבר מפוקפק? – אמרו תודה לקב"ה! ברכו ברכת המזון בכוונה.

ובאמת, לא מספיק לומר רק את נוסח הברכה שנקבע לנו, אלא צריך גם הודיה אישית. צריך למצוא זמן להיכנס לחדר ולעמוד

להודות לקב"ה על כל

חסדיו. להודות על העיניים, להודות על

השיניים, לא חסר על מה להודות. רק נתחיל

ונראה שאיננו גומרים. ישנה סגולה לומר

שבעים ושתיים פעמים "הודו לה' כי טוב כי

לעולם חסדו", ובכל פעם לכוון על חסד

אחר, ולאחר מכן לבקש משהו – וזוכים לקבל.

אינני יודע את המקור לסגולה זו, אבל עצם

היסוד ברור. ההודאה מזכה את האדם לקבל עוד.

סיפר משהו שישב עם בני המשפחה שלו כדי

לעשות את הסגולה הזו.

בתחילה אמרו: איך נמצא שבעים ושתיים דברים לכוון עליהם? אבל אחרי שסיימו הם אמרו: שבעים ושתיים זה קצת. בקלות אפשר להגיע ליותר מזה!...

בחג הסוכות, כשנעשה "באספך מגרנך ומיקבך", על כל אחד ואחד לקחת את האסיף שיש לו כולל כפרת יום הכיפורים, ולהודות עליו. הצד החומרי של העולם הזה הוא הבל הבלים, העולם הזה הוא דירת עראי, אבל על כל מה שקיבלנו אנו מודים, וממילא ישנה שמחה גדולה – אנחנו שמחים בידיענו מי משגיח עלינו, מי משפיע עלינו ומי אוהב אותנו כל כך.

נזכור להודות, נזכור שכשם שאדם מברך לקדוש ברוך הוא, כך הקדוש ברוך הוא מברך אותנו! הקב"ה יזכה את כולנו לברך, לשבח ולהודות לו תמיד, וכל המרבה להודות את ה' תמיד הרי זה משובח. (קטעי מאמר מתוך הספר 'דורש טוב' – סוכות)

רוצים סגולה לפרנסה? סגולה אמיתית מהראשונים ולא דבר מפוקפק? אמרו תודה לקב"ה! ברכו ברכת המזון בכוונה.

"אינני מבין, זהו ביתו של רבן של ישראל ששמו נודע למרחקים!?! וכי כך נאה וכך יאה, שמחבר ספרי ההלכה שהאירו את עולם התורה כספרי ה'משנה ברורה' ועוד - יתגורר בבית כה פשוט ומיושן!?"

מדוע איש אינו דואג לכבוד הרב לריהוט ראוי ולבית מטופח ונאה, כראוי לכבודו של גדול הדור?! וכי לרב לא מפריעים תנאי חיים כה קשים, וכי הדבר אינו מכביד על הרב?!"

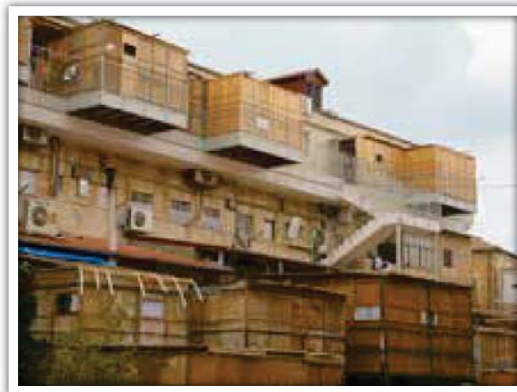

הרה"ח ר' אשר קובלסקי שליט"א

"בסוכות תשבו שבעת ימים" (ויקרא כ"ג, מ"ב)

כמקבלות את פנינו בשמחה, צצות להן בחצרותינו וברחובותינו הסוכות האהובות, בשלל גווניהן וצבעיהן, ומכניסות אותנו לאווירתו של החג הנפלא הזה, הממלא את נשמתנו בשמחה יהודית טהורה. הקישוטים הצבעוניים הנתלים בחווה, המנגינות המקפיצות הנשמעות ברמה, ומרוץ הקניות והסידורים בימים העמוסים ביותר בשנה - מעלים בנו את הטעם המתוק של שמחת החג המתקרב ובא...

בחג הסוכות נתכנס כולנו אל תוך מציאות רוחנית, המרוממת אותנו טפח וטפחיים, ומשמחת את ליבנו בכפל כפליים. ניכנס לצלו של אבינו האהוב, אבא עליו התרפקנו באהבה מראש חודש אלול, אבא שחנן אותנו בשנה טובה בראש השנה, ואבא שקירב אותנו ואימץ אותנו אליו, טהורים נקיים וזכים, אך לפני ימים ספורים - ביום הכיפורים. כמו בנים שיישרו את ההדורים ושבים לחוש קרובים ואהובים, נחסה בצלו, נתעטף בהשראתו, ונשמח בזכות הכבירה! חג הסוכות ניתן לנו כזכר לענני הכבוד, בהם הסתופפנו ובצילם חיינו בצאתנו ממצרים. החג הזה זכה לתואר זמן שמחתנו, זהו החג

והמועד שמהותו שמחה, מצוותו שמחה, כל כולו זועק שמחה, 'ושמחת בחגך'. זהו החג בו רגליים נישאות אל על בריקודי שמחת בית השואבה, מהסוכות נשמע קול זמירות השירה המשמחת, אפילו האנשים ברחוב - חייכנים ושמחים מהרגיל...

לא רק שחג הסוכות הוא חג השמחה בעת קיומו, אלא שהוא המעיין ממנו נובעת השמחה לכל ימות השנה, וכפי שגילה הרה"ק רבי מרדכי מטשערנוביל ז"ע, שהמילים 'זמן שמחתנו' - הן מלשון זימון לשמחתנו, כי בחג הזה אנו מזמינים את השמחה לליבנו לכל ימות השנה. וככל שנשקיע יותר בלשאוב את השמחה ולשאוף אותה לתוך נפשנו - נבטיח לעצמנו יותר כוחות ואנרגיות שמחות בכל ימות השנה, גם בימים קודרים בחורף או מזיעים בקיץ...

אך האמת, שהכתרת ימי חג הסוכות כזמן של שמחה וימים בהם השמחה כובשת, מחייבת התבוננות והבנה. הרי, בנוהג שבעולם, אדם שמח ומאושר כשהוא יושב על מי מנוחות, רגוע, שליו ומרוצה, ספון בביתו החם והמוגן, נח בספת העור וסועד על שולחן פורנר מבריק. כך - מבין כל אחד - כך שמחים, כך מאושרים!

אך ראו זה פלא - הדבר מעורר תמיהה של ממש: אנו חוגגים את זמן שמחתנו דווקא בתנאים הפחות נוחים - בסוכה ארעית, בת שלוש דפנות עץ קלות, עם תקרת ענפים וזרדים בלבד. בדירת עראי חשופה לשמש ולגשם, בתנאים צפופים, על מיטות מתקפלות ושולחנות פלסטיק ניידים. הלזו שמחה ייקרא?! וכי

כך חוגג אדם מאושר?!

לא זו אף זו - בחג הסוכות, זמן שמחתנו, אנו זוכים באורחים חשובים ורבי מעלה, האושפיזין הקדושים. הם לא באים לבקרנו בסלון הנקי והנוצץ של חג הפסח, על יד שולחן החרות של ליל הסדר. הם בוחרים לבוא לבקר ולהתארח במעוננו, דווקא ליד השולחן המתקפל, להידחק בינות לכסאות הצפופים... מדוע? מה יש בחג זמן שמחתנו, המביא את אורחינו הנכבדים ביותר דווקא אליו - למרות התנאים הפחות נוחים ומכובדים לכאורה!?

היכן הבית האמיתי?!

היה זה על אם הדרך. הסוחר היהודי העשיר שנסע לצורך עסקיו, כבר סיים לחשב את רווחיו מהיריד האחרון, ובהה בחלון בחוסר מעש. לפתע, צד את עינו שלט קטן, עליו

נכתב 'ראדין'.

'ראדין' - קפץ הסוחר, והורה לעגלונו הצמוד לסטות ימינה מהמסלול המקורי ולהיכנס לעיירה הקטנה. "כאן מתגורר רבן של ישראל ששמו נודע למרחקים, הגאון בעל ה'חפץ חיים'. אסורה נא ואכנס לגדול הדור לבקש את ברכתו, ואחר כך נמשיך במסע" - הסביר לעגלונו התמיה על העיכוב הלא צפוי. לא חלפה אלא שעה קלה, וכבר עמד הסוחר על יד דלת ביתו של ה'חפץ חיים' זצ"ל. הוא נקש בדלת ביראת כבוד, ונפעם מענוותנותו של ה'חפץ

חיים' שפתח לו את הדלת והזמינו בחום להיכנס. "שלום עליכם רבי יהודי!" - קרא ה'חפץ חיים' לעברו בחום, ואותת לו להתיישב. הסוחר היהודי התיישב על הכסא, וזה - חרק ונאנח תחת משקלו, עד שהסוחר חשב שהכסא הישן עומד לקרוס תחתיו. הוא ניתר ממקומו והביט מסביב, אך לא מצא כסא במצב טוב מהכסא עליו התיישב. בכלל, כל חדרו של ה'חפץ חיים' היה מוזר בעיניו: הקירות ישנים וסדוקים מעט, הריהוט ישן ועתיק, השולחן והכסאות כבר לא יציבים מספיק, וצבעו של הארון דהה כבר מזמן... הוא לא הצליח להסתיר את פליאתו ואמר:

"רבן של ישראל! במחילה מכבוד תורתו, אני מבקש לשאול שאלה אישית..." - אמר בחשש מה, כמתנצל בפני כבודו של גדול הדור. ה'חפץ חיים' חייך אליו את חיוכו הטוב, ואמר: "שאל בני, שאל". "אינני מבין, זהו ביתו של רבן של ישראל ששמו נודע למרחקים!?! וכי כך נאה וכך יאה, שמחבר ספרי ההלכה שהאירו את עולם התורה כספרי ה'משנה ברורה' ועוד - יתגורר בבית כה פשוט ומיושן!?! מדוע איש אינו דואג לכבוד הרב לריהוט ראוי ולבית מטופח ונאה, כראוי לכבודו של גדול הדור?! וכי לרב לא מפריעים תנאי חיים כה קשים, וכי הדבר אינו מכביד על הרב?!"

ה'חפץ חיים' שמע את תמיהתו, חייך כאילו ציפה לה, ונענה: "ועד שאתה שואל עלי, תמיהני עליך. וכי לזה סוחר עשיר ייקרא? היכן הריהוט המפואר שלך? והלא אתה מיטלטל בעגלה קופצנית

עם ההבנה הזו נוכל לשמוח, וכשהיא פועמת בנו ישמחו האושפיזין לפגוש אותנו ולברכנו בברכת החג...

"ושמחת בחגך" - כי חג הסוכות מלמד אותנו במה לשמוח, ובמה להתמקד. להבין כי העולם הזה עראי וחולף. "והיית אך שמח" - בשמחה האמתית והמלאה, בהיכנסנו אל צלו של אבא שבשמים!

שמחה בניג צלמות

היה זה בימים הנוראים עלי אדמות, כשעשן שחור היתמר מעל אירופה, מעלה למרומים מיליוני יהודים הנטבחים על קידוש השם. בתוככי מחנות הריכוז וההשמדה, רוכזו רבבות יהודים שלא כולם ידעו כי הם המועמדים הבאים למסור נפשם על קדושת השם, ובינתיים - השתדלו לחיות על קדושת השם, כששמירה על צלם יהודי נדרשה למסירות נפש של ממש...

בין השוהים באחד ממחנות הריכוז, נמנו גם שניים שזכו להינצל מגיא ההריגה, יהודים מורמים מעם שהפכו אחר כך לרבנים נודעים. רבי צבי הירש מייזליש זצ"ל - לימים רב קהילת שארית ישראל בשיקאגו, ורבי דוד איזראעל זצ"ל, לימים רב בקאראקאס שבוונצואלה. וזכה הרב איזראעל למה שלא זכו אחרים, להיות השומר המופקד על חלוקת מנות הלחם במחנה הצוענים הסמוך, שם רוכזו אלפי גויים צוענים שגם בהם השתעבדו והתעללו הנאצים הארורים.

הגיעו הימים שבין כסה לעשור, והרב מייזליש - שגוו נכפף וקומתו השתוחחה מהתעללויות הרשעים, אך נפשו היהודית התעלתה בגבורה עילאית, היה עסוק בדאגה אחת ויחידה: כיצד יוכל לזכות לשבת בסוכה, כיצד יצליח לקיים מצות סוכה בתוך תנאי המחנה הקשים. בשעות הפנאי הבודדות, לעת ערב עם סיום העבודה, הסתכן בנפשו ויצא אל מבואות המחנה, תר בעיניו אחרי מקום מתאים וציוד מינימלי...

חלפו עברו מספר ימים, ובעיצומן של שעות העבודה הצליח הרב מייזליש להסב את תשומת לבו של הרב איזראעל, וביקש להסתודד עמו. לא בנקל עלה הדבר בידיהם תחת עיני הנאצים הבוחנות, אך לבסוף הרב מייזליש גחן לעבר הרב איזראעל ולחש: "הרי אתה מופקד על חלוקת הלחם לצוענים, ומדי יום - מסתבר שנותרת לך מנה אחת או שתיים... בשבוע הבא יחול חג הסוכות, הסתכנתי בנפשי ובנתי לי סוכה כשרה למהדרין, ואני חפץ בכל לבי לאכול בה כזית פת כהלכה. אם יש את נפשך לסייעני, אני מבקש כי בשבוע הבא תשמור לי מנת לחם נוספת, כדי שאוכל לקדש על 'לחם משנה' בסוכה..." - ביקש הרב מייזליש.

בן שיחו פקח למולו עיניים נדהמות: "סוכה כשרה? כאן? במחנה? איך זה יתכן?!" הרב מייזליש חיך כצופן סוד, ולחש בסיפוק אין קץ: "הסתובבתי בירכתי המחנה, ומצאתי מקום בו נזרקו דרגשים ושברי דרגשים, ממש מאחורי הצריפים. סידרתי כמה דרגשים בצורת שלוש דפנות בגובה מספק, ושברתי כמה קורות שהפכו לסכך כשר - בו סוכתי את סוכתי הקטנה... עכשיו יש לי סוכה, אני צריך לחם משנה - לאכול בתוכה!"

"סוכה כשרה כאן במחנה, זה אומר שגם אני אזכה לישב בה. פשוט, לא?", נצצו עיניו של הרב איזראעל, אך הרב מייזליש סירב בתחילה, והסביר כי הוא מוכן ליטול על אחריותו את סיכונו האישי, אך לא לסכן יהודי אחר. "אם ניתפס שם בסוכה, מי כמוך יודע מה יהיה גורלנו..." - אמר הרב מייזליש בחרדה... אך הרב איזראעל לא נכנע, ואמר: "הלא אתה מבקש ממני לזכות במנת לחם כפולה, כדי לקיים מצות סוכה כהלכתה, וגם אני מבקש ממך את אותו הדבר... אני מספק לך את הלחם הדרוש, ואתה מספק לי את ידיעת הזהב, היכן ניתן לזכות לשבת בסוכה בתוככי גיא הצלמוות בו אנו חיים."

וחלודה, היכן הריהוט הראוי לאדם במעמדך?!"
 "מה זאת אומרת?" - השיב העשיר כאינו מבין, "הלא בוודאי יש לי בית נאה ומטופח, מוקף בחצרות ירוקות ובמדשאות מרגיעות, ועצי פרי לרוב... בבית שלי סלון רחב ידיים, שולחן עץ כבד וכהה, וכיסאות מוזהבים לצד ריהוט מכובד ומפואר. כל זה מחכה לי בביתי בעיר פלוניית, אך עתה אני בדרכים, ופשוט שאינני סוחר עמי את כל רכושי המפואר וההדר. ברגע שאגיע הביתה - יעמדו ביטי המפואר והרייטי הנאים לרשותי והנאתי..."

"כמוני כמוך!", השיב החפץ חיים, והסביר: "גם אני - ממש כמוך - מצוי עכשיו בדרכים..."

"לא הבנת?" - משך האורח בכתפיו, "הלא אנו מצויים כעת בבית הרב, בעיירה ראדין. כאן מתגורר הרב, זהו ביתו, זוהי נחלתו. הלא כן?"
 "ממש לא!", השיבו החפץ חיים, "אני רק מתאכסן כאן, בינתיים, בדרך, במשך השנים בהם אני עובר את העולם הזה בדרכי לעולם האמת, לביתי ונחלתי אשר אני קונה בכל יום ויום, בטרקלין האמת, אי שם למעלה. בינתיים אני בפרוזדור, ממש כמוך - אני בדרכים. ואיך אמרת בעצמך? בדרכים לא סוחרים את כל הריהוט האיכותי, מסתפקים במה שיש, חלוד וישן ככל שיהיה..."

"בעולם שכולו טוב, בעולם הנצח, אני משקיע את כל כוחותיי לבנות לי שם נחלה מפוארת, הריהוט האיכותי ביותר. בדרכים, אפשר להסתדר גם בתנאים פשוטים ועלובים!" סיים החפץ חיים את טיעונו המנצח...

כשאנו עומדים בשערי הסוכה, היא חושפת בפנינו גילוי מסעיר ומרגש כאחד. הלא הסוכה היא דירת עראי, והיא מייצגת ומשקפת את החיים שלנו - שהם ארעיים וזמניים בלבד, ממש כמו הסוכה המיועדת לשבוע ימים, כך כל החיים שלנו, המיועדים לכמה עשרות שנים בלבד - והם זמניים וחולפים...

כשמפנימים את ההבנה הזו ומטמיעים אותה בליבנו - פתאום כל הקשיים וההתמודדויות, המצוקות והבעיות שלנו, מקבלים פרופורציות אחרות. כי אנחנו מבינים שהעולם הזה הוא רק הדרך, הוא אינו היעד. בדרכים אפשר לסבול מצוקה, אפשר לקחת תקלות בשוויון נפש, אפשר להתנחם בכך שאנחנו רק בדרך, והתנאים הם כתנאי דרך - לא הכי נוחים וטובים...

כך אנחנו בדיוק, בין כתלי העולם הזה. אמנם הדרך מלאה מהמורות, אך זו רק הדרך. והיא כדאית בהחלט ואף משמחת, כשזוכרים וממוקדים ביעד הסופי, בבניית הבית הקבוע והנצחי שלנו בעולם האמת. לכן אנו משקיעים את הכוחות בחיזוק סדרי לימוד התורה שלנו, בהעמקת הכוונה בתפילותינו, בעשיית חסד ככל שנוכל ובהארת פנים לכל אדם, תוך התמקדות בדבר החשוב באמת - בהכנת הבית האמת והנצחי.

וזה מה שממלא את ליבנו בשמחה טהורה ואמתית, שאינה תלויה בתנאי הדרך, ואינה מושפעת מטיב הדפנות, מאיכות התקרה, או מהצפיפות הגואה... ההיפך, התנאים הללו ממחישים לנו כמה תנאי החיים אינם החשובים, מה שחשוב זו המטרה, לאן אנו חותרים.

וככל שנשקיע יותר בלשאוב את השמחה ולשאוף אותה לתוך נפשנו - נבטיח לעצמנו יותר כוחות ואנרגיות שמחות בכל ימות השנה, גם בימים קודרים בחורף או מזיעים בקיץ...

"באתי להקביל את פני הרב ברגל", השיב האברך, "כבר קיימת את המצוה", אמר מרן שליט"א, הושיט את ידו בחיוך וסגר את הדלת...

האשה השונמית ביקרה את אלישע הנביא בקביעות ואנו למדים ממונה שעלינו לראות ולבקר את פני רבותינו במהלך ימי החג כמה זמן ייערך הביקור? מה עלינו לעשות בו? האם מצוה זו נוהגת גם בימינו? ומיהו בכלל הרב שאנו צריכים לבקרו?

אמר רבי יצחק שצריך להגיע אל הרב בחג? ומתוך הריטב"א: "רבי יצחק תפס קצה האחרון, כי הקבלה היא בכל תלמיד כפי קירובו לרבו, שאם הוא בעיר, הוא חייב לראותו בכל יום, ואם הרב הוא מחוץ לעיר במקום קרוב, צריך לבקרו פעם אחת בשבוע או בחודש, וזהו שאמר "מדוע את הולכת אליו היום לא חדש ולא שבת יש משעה שראית אותו, ואם הוא במקום רחוק יש לך לראותו פעם אחת ברגל", ולא הוצרך רבי יצחק להזהיר אלא למי שרבו נמצא במקום רחוק שלא יתעצל לראותו, ושבת כולל גם יום טוב".

נמצא לדברי הריטב"א (וכך סובר גם רבנו חננאל), שהבני ברקים והירושלמים צריכים לבקר את גדולי הדור שבעירם כל יום, ורק אלו שמתגוררים רחוק יותר, צריכים לראות את פניהם בראש חודש או בחגים.

מדוע צריך לבקר את הרב?

מדוע צריך לבקר את הרב במועדים ובימים טובים? מה הענין בזה? רבינו ה'נודע ביהודה' (תניינא או"ח צ"ד) מסביר, ש"בשבת וחדש ובמועדים יש בהם תוספת קדושה, שהרי יש בו קרבן מוסף, לכן יש מצוה לקבל פני רבו, שגם על הרב ניתוסף אז שפע להשפיע על תלמידו".

למדנו מדבריו שהקבלת פני הרב ברגל נועדה כדי לקבל שפע מהרב. (הנודע ביהודה כתב בהמשך תשובתו כי בזמן הזה, שאין בית המקדש קיים, אין חיוב להקביל את פני רבו ברגל

כדי שלא יהיה כבוד רבו גדול מכבוד השכינה, אשר אנו לא באים לבקר בהיכלה בזמן הרגל. מדבריו עולה שאכן חיוב הקבלת פני הרב הוא כדי לספוג שפע ממנו. אך מכיון והרב מתכבד בכך, יש בדבר גם משום כבוד הרב. ובזה אנו מראים שכבוד הרב והשפעותיו עדיפות לנו על כבוד השכינה, וההשפעות שאנו יכולים לספוג מעליה אל מקום הכותל המערבי, שהשכינה לא זזה משם לעולם, וכפי שכתב הנודע ביהודה בהמשך דבריו שם. הנושא ארוך, וראו בספרי 'ויאמר שמואל' בענין).

מדברי הרמב"ם (הלכות תלמוד תורה ה, ז) נראה שסבר שחיוב זה הוא מדיני כבודו של הרב. הרמב"ם הביא חיוב זה של הקבלת פני הרב ברגל כחלק מפרק ההלכות העוסקות כולם בהלכות כבוד רבו. הפני יהושע שואל, מדוע האשה השונמית היתה צריכה לראות פני אלישע בחדש ושבת, והרי נשים פטורות ממצוות עשה שהזמן גרמן? ומתוך הפני יהושע שמצוה זו היא מצוה תמידית, ובאמת על התלמיד להקביל את פני רבו בכל שעה, אלא שאי אפשר לעשות זאת משום ביטול מלאכה, כפי שנלמד מהפסוק "אפס לא יהיה בך אביון", שאדם צריך לעסוק בפרנסתו, ורק בזמן שהעם בטל

המשך בעמוד הבא <<<

הרה"ג רבי שמואל ברוך גנוט שליט"א

סיפר מרן רבי שלמה זלמן אוירבך זצ"ל: "ישבתי בסוכתו של מורי ורבי, רבי איסר זלמן מלצר זצ"ל, ראש ישיבת 'עץ חיים' ומחבר ספרי 'אבן האזל', והנה נכנס לסוכה הגה"צ רבי לייב חסמן זצ"ל, מנהלה הרוחני של ישיבת חברון. רבי לייב רצה לקיים מצוות 'מקביל פני רבו ברגל'. הוא התיישב למספר שניות לפני רבי איסר זלמן, אמר 'חג שמח' ויצא החוצה..." האגדה מספרת שאברך אחד נקש על דלת ביתו של אחד מגדולי דורינו. הגאון שליט"א פתח את הדלת ושאל את האברך למבוקשו. "באתי להקביל את פני הרב ברגל", השיב האברך. "כבר קיימת את המצוה", אמר אותו גדול בתורה, הושיט את ידו בחיוך וסגר את הדלת...

...

לראש ישיבת 'שער הגמרא' ישנם מאות תלמידים, שמגיעים לסוכתו בכל שנה באדיקות. בערב חג סוכות אחד החליט ראש הישיבה שאת חג הסוכות הקרוב הוא מקדיש אך ורק לחוג משפחתו הקרוב, בניו ונכדיו הרבים. בישיבה נתלתה מודעה ובה הודיע ראש הישיבה שהפעם הוא מוחל על קיום מצוות 'מקביל פני רבו ברגל' ומבקשים מהציבור לא להגיע. מה דעתכם, האם ראש הישיבה יכול למחול על המצווה ולוותר עליה? גברת כהן רוצה בכל מאודה לקיים את מצוות הקבלת פני הרב. היא ובעלה מתייעצים בכל השנה עם הרב לוי והיא

רוצה לדעת: האם אשה בכלל דין הקבלת פני הרב? ובכלל, באיזה אופן צריך לקבל פני הרב? האם מחובת המצוה לשמוע ממנו דברי תורה בזמן הקבלת פניו? האם החיוב הוא להקביל דוקא פני רבו המובהק? האם אפשר לקיים מצוה זו בזמן 'תוספת יום טוב' בשעה שהרב עדיין לא קיבל על עצמו את יום טוב? כל דבר טוב מתחיל, כמובן, מהגמרא הקדושה והאהובה שלנו. הגמרא במסכת ראש השנה (טז, ב) אומרת: "אמר ר' יצחק, חייב אדם להקביל פני רבו ברגל, שנאמר 'מדוע וכו' לא חדש ולא שבת' וגו', מכלל דבחדש ושבת איבעי ליה למיזל, עכ"ל.

כוונת הגמרא היא לסיפור באשה השונמית, שבנה נפטר והיא אצה רצה אל אלישע הנביא. בעלה אמר לה: "מדוע אתי אַתְּ הַלֶּקֶת אֵלָיו הַיּוֹם לֹא חֻדַּשׁ וְלֹא שָׁבַת". האשה השונמית הלכה בקביעות להקביל את פניו של איש האלוקים אלישע, ומכאן דורשים חכמינו שישנה חובה להקביל את פני הרב בחג.

הריטב"א תמה: אם בעלה של השונמית שאלה מדוע היא הולכת לאלישע, והרי לא שבת היום ולא חודש, אם כן, משמעות הדבר שאשתו הקבילה את פני אלישע בשבתות ובראשי חודשים, ומדוע

ותורות. וציין להעמק שאלה שכתב כך, וכדבריו אלו כתב גם הרבי מצאנז זצ"ל בשו"ת דברי יציב. ומנגד ציין לדברי רש"י (חגיגה ג, א ד"ה להקביל) שכתב: "יום טוב היה וחייב אדם לכבד רבו בהקבלת פניו", עכ"ל. הרי שסבר רש"י שחייב זה הינו מדין כבוד רבו, ולא כדי ללמוד תורה מהרב בשעת הביקור.

האם צריך לבקר בימינו את הרב שלנו?

הנודע ביהודה (או"ח צ"ד) הביא את שאלת הגאון רבי יהושע ברלין זצ"ל שהקשה מדוע הטור והשולחן ערוך השמיטו את החיוב להקביל פני רבו ברגל.

תירץ הנודע ביהודה שמצות קבלת פני רבו ברגל היא כמו מצות קבלת פני השכינה ברגל, אך אי אפשר לחייב אותנו בקבלת פני רבו יותר מקבלת פני השכינה, כפי הנאמר במסכת קידושין (דף לג ב) ש"לא יהיה כבוד רבו מרובה מכבוד שמים". בזמן המקדש, שהיתה מצוה של ראיית פנים בעזרה, אז נוהגת גם מצות קבלת פני רבו ברגל, אבל בזמן הזה שאין בית המקדש ולא מקריבים קרבן הקרבת החגיגה, ואי אפשר לקבל פני השכינה, שוב אין מצוה של קבלת פני רבו, כדי שלא יהיה כבוד רבו מרובה מכבוד שמים. ור' יצחק שאמר שחייב אדם להקביל פני רבו ברגל, דיבר רק על הזמן שבית המקדש היה קיים, וכן לעתיד כשיבנה המקדש, אבל בימינו, כל עוד לא נבנה בית המקדש, לא חייבים בקבלת פני הרב. והרמב"ם שהביא אף ההלכות שנהגו בזמן המקדש, הביא גם מצות קבלת פני רבו ברגל, אבל הטור והשולחן ערוך, המביאים רק מה שנוהג בזמן הזה, השמיטו את מצות קבלת פני רבו.

רבים מהאחרונים הקשו בעוד על דברי הנודע ביהודה, והוכיחו ממקומות רבים בגמרא, בהם נראה שהתלמידים הלכו להקביל את פני רבם בחג. המלבי"ם סבור שאדרבה, כעת כשאין בית מקדש ולא מקבילים את פני השכינה בבית המקדש, ישנו חיוב כפול ומכופל לראות ולהקביל את פני הרב.

כדאי לקרוא את דבריו המעניינים של המלבי"ם, הכותב כך: "מדוע את הולכת אליו היום לא חודש ולא שבת". כי היה מנהגם ללכת אל איש האלוקים בחודש ובשבת, שכמו שצוה ה' על העליה ברגל ללמד שם דרכי ה' מפי הכהנים ולהמשיך עליו שפע קדושה מהשוכן בבית הנבחר, והיה מן הראוי שיעלו גם בחודש ושבת וכמו שיהיה לעתיד לבא, שכתוב: "והיה מדי חדש בחדשו ומדי שבת בשבתו יבא כל בשר להשתחוות", רק שבזמן הזה, שהוא דבר שאי אפשר, היו הולכים בחדש ושבת אצל הנביא שעליו ה' שוכן כדוגמת שישכון במקדש א-ל, וממנו ילמדו דרכי ה' ויקבלו שפע קדושה וברכה, ובמועד היו עולים לרגל למקדש הגדול, ולכן הזכיר רק חודש ושבת לבד. וחז"ל הוציאו מזה שחייב אדם לקבל פני רבו ברגל, כי בזמן הזה שאין בית המקדש, תהיה קבלת פני רבו במקום עליה לרגל. והגם שבחדש ושבת אין חיוב כיון שאין בו חיוב עליה לרגל, אך במועד יש חיוב בדבר, כיון שהתחייב לעלות לרגל, ומפסוק הזה למדנו שקבלת פני הרב הוא כמקבל פני שכינה במקדש".

בספרי ויאמר שמואל, חידשתי שאפילו אם אכן אין צריך להקביל פני רבו ברגל, חוץ מגדול הדור ונשיאו, משום שאם צריך להקביל את פני הרב בחג משום כבוד רבו, זהו דוקא ברב מובהק, ובימינו כמעט ואין בנמצא אדם שלימד אותנו רב מובהק שרוב תורתו ממנו. ואם נאמר שטעם המצוה הוא משום מצות תלמוד תורה, שהרב יוסיף לו בתורה. נראה שזה היה דוקא בזמן חז"ל, בהם הרב היה מוסר התורה והיה אפשר לשמוע משמועותיו דברי הלכה חדשים וחשובים, שלא נדפסו עד כה, כיון שבזמננו היה אסור להדפיס

ממלאכה צריך ללכת אל הרב. וכתב הפני יהושע: "ואמנם מעיקר הדין אף בנשים לא שייך כלל דין זה, כיון דנשים אינם חייבות בתלמוד תורה. אך כיון שהפסוק נכתב על השונמית, שהלכה לאלישע שהיה נביא והיתה תדיר אצלו והכירה במעשיו שהיה איש קדוש, לכן הצריכה לילך להקביל פניו".

למדנו מדבריו שיסוד חיוב הקבלת פני רבו ברגל הוא משום מצוות תלמוד תורה, שאדם המצוי אצל רבו יחכים מתורתו ומהנהגות גדולה שימושה יותר מלימודה שלו.

גם הפרי מגדים כתב שמצוה להקביל פני רבו "שמה ישמע ממנו איזה דבר תורה". וכן המשנה ברורה העתיק את דבריו וכתב: "אף בחול ישנה מצוה להקביל פני רבו, שאף שאין חיוב להקביל את פניו בחול, מכל מקום ישנה מצוה, שמה ישמע ממנו איזה דבר תורה". נמצאנו למדים שישנם שלושה גדרים וטעמים בחיוב קבלת פני הרב: (א) משום כבוד הרב. (ב) מדין מצות תלמוד תורה. (ג) כדי לקבל השפעות מרוממות הרב. לכאורה, ישנן השלכות הלכתיות, העולות מתוך טעמי המצוה.

האם ראש הישיבה יכול למהול על המצווה, לוותר עליה ולהודיע לתלמידיו שלא יבקרוהו בסוכתו?

לכאורה, לפי טעם הרמב"ם שהקבלת פני הרב הוא משום כבוד הרב, אם כן רב שמחל על כבודו כבודו מחול, ומחילתו תעזור לו לסגור את סוכתו בפני המבקרים הרבים. אך לטעמים האחרים, של תלמוד תורה והשפעת הרב, מנין שמוותר לרב שלא ללמד את הרוצים לקבל ממנו חכמה והשפעות טובות?!

כמו כן, אם עניין הקבלת פני הרב הוא כדי לזכות ולקבל ממנו השפעות רוחניות, אזי גם אשה שאינה מחויבת במצות תלמוד תורה היא בכלל זה, והנה, הבה ונארגן נסיעות נשים לביקורי חג בסוכותיהם של גדולי התורה והיראה...

עוד הבדל משמעותי ישנו בין הטעמים. הנודע ביהודה עצמו סובר שבזמן הזה, כשבית המקדש נחרב, לא חייבים להקביל את פני הרב בחג. לדעתו, לא ראוי שכבוד הרב שבאים לקבל פניו, יהיה גדול מכבוד השכינה, שלא באים לקבל פניה במקום המקדש. טעמו זה שייך לכאורה דוקא אם מטרת ההקבלה היא לכבד את הרב או לקבל השפעות רוחניות ממנו, שבזה הוא שייך גם במקום המקדש. אך אם זאת מצות תלמוד תורה, לבוא ולשמוע מהרב דברי תורה, הרי פשוט שצריך ללכת להשתלם בתורה מרבו גם בימינו, ומצות תלמוד תורה אינה קשורה לבניין בית המקדש.

דבר נוסף, אם צריך להקביל את פני הרב כדי לשמוע ממנו דברי תורה, אם כן עלינו להגיע לרב ולשים את אזנינו כאפרכסת ולשמוע ממנו דברי תורה. אך אם תועלתו לכבד הרב או לקבל השפעתו, יתכן ומספיק ביקור חטוף ואמירת "חג שמח" בלבד. ואכן, כפי שקראנו בתחילת המאמר, סברו גדולי ישראל, וכך סבר גם מרן הגרי"ש אלישיב זצ"ל, שמספיק לבקר את הרב לרגע אחד, לכבדו בעצם בואנו ולהיפרד ממנו בברכה ובשלום...

הגאון רבי בצלאל שטרן זצ"ל בספרו הנודע בשו"ת בצל החכמה, הביא את דברי הספר חסידים שכתב: "חייב אדם ללמוד לבנותיו את המצוות וכו' כדי לעשות ולהיזהר במצוות וכו', והשונמית הולכת ושומעת הדרשה מפי אלישע, שהרי אמר מדוע את הולכת אליו היום, לא שבת מכלל דבחדש ושבת הולכת". כתב על כך הגר"ב שטרן זצ"ל שמדברי הספר חסידים אנו למדים שחייב זה הוא משום לימוד ההלכות. הוא הסמיך על כך את דברי חז"ל במסכת מגילה שמשא תיקן להם לישראל שיהיו שואלין ודורשין בענינו של יום, הלכות פסח בפסח עצרת בעצרת. והיינו להודיע חוקים

איש לא ראה אותם, איש לא הבחין בהם. לא במהלך הקידוש המרגש, וגם לא ברגעי הזהב בהם זכו לאכול כזית פת בסוכה. ובספר 'מקדשי השם' של הרב מייזליש בעמוד ל', מסופר הסיפור במלואו עם עדות אישית מרגשת, שמעולם לא היה להם טעם מתוק בישיבה בסוכה כמו בסוכה החשוכה והצפופה היא, בין הדרגשים, מתוך סכנה ומסירות נפש. רק ממרום השקיפו עליהם פמליא של מעלה, וראו את מסירות נפשם של שני יהודים נטולי תנאים, לקיים את מצות סוכה!

כי גם בתוך התנאים הקשים ביותר, מצות סוכה משמחת, מרוממת. בתוך תנאי מחנות העבודה וההשמדה, יכול יהודי לומר בלב שלם 'זמן שמחתנו' - כי זו השמחה האמתית והנכונה, השמחה על שזכינו לישיב בצילו של אב אהוב, השמחה על שזכינו להתקרב אליו ולעשות את מצוותיו. זו השמחה האמתית והמרוממת, שמחנה השמחה ונאצים אכזריים מתגמדים למולה, אינם יכולים לה!

אשרינו שאנו זוכים לקיים את מצות סוכה בסוכות מוארות, בחלק מהמקרים - רחבות ידיים, ובכל המקרים מלאות אור, טעונות שמחה, רוויות התרגשות נלהבת. הבה נשמח בחג המשמח הזה בשמחה האמתית - בהבנה כי אנו זוכים לשבת בצלו של אבא שבשמים, ומול זכות כזו - כל קושי שבעולם הוא עראי וזמני, אינו מעיב על שמחתנו השלימה! כמה עלינו לשמוח ולהוקיר כל רגע של ישיבה בסוכה, של כוס מים בסוכה, של שינה בסוכה. נכון, לפעמים זה לא הכי נוח, אבל זה הכי מרומם והכי כדאי בעולם - לישון, לאכול ולשהות בצילו של אבא שבשמים!

בהיותנו בסוכה, אנו זוכים לארח את האושפיזין הקדושים, מתעלים לדרגות גבוהות ונאצלות של שהות בצל השכינה, וישיבה בצוותא עם האושפיזין. אלו דרגות שקשה להגיע אליהן בימי שגרה - ולכן נפעל להתאים את ישיבתנו בסוכה לישיבה מרוממת ורוחנית, כראוי למי שיושב בטרקלינו של המלך, ומארח את נכבדי ושועי עולם... ונתפלל, נזעק מקירות ליבנו: 'הרחמן הוא יקים לנו את סוכת דוד הנופלת', ואז נזכה בצוותא 'לישב בסוכת עורו של לווייתן', מתוך שמחה ואושר!

כשראה הרב מייזליש כי אין ברירה, נענה וגילה היכן ממוקמת הסוכה, כיצד נכנסים אליה בזחילה בין הדרגשים הישנים, עד שמגיעים למקום בו גובהה עולה על י' טפחים, ובדיוק שם - מלמעלה, מסוככות הדפנות בסכך כשר שצלו מרובה מחמתו. הם סיכמו להיפגש שוב בליל החג, כשעד אז - על הרב איזראעל למלא את חלקו, ולהשיג מנת לחם כפולה ל'לחם משנה'...

בערב החג לא ניכרה כל תכונה מיוחדת במחנה, וכמו כל יום - עבדו בו במרץ מבוקר ועד ערב. כששקעה החמה והפועלים היהודים הכפופים שוחררו לדרגשיהם לשנת הלילה, המתינו שני יהודים בשני קצוות המחנה לשלושה כוכבים ראשונים...

הם קיפצו מהדרגשים בשקט, אך בלב פועם בהתלהבות. שתי דמויות שחורות וקטנות, נראו נמלטות מבין בלוקי השינה אל החצר האחורית, זהירות מלעורר כל רחש. השומרים הנאצים המפטרלים היו שקועים בארוחת הערב הדשנה, ושני הרבנים עברו מפתח בלוק אחד לרעהו - בדרכם לירכתי המחנה... הם טיפסו בין הדרגשים הישנים, וזחלו מתחתיהם. אצבעותיהם ספגו קוצים ומכות יבשות, אך הם לא חשו בכך כלל. לפתע לחש הרב מייזליש: "זהו כאן", והרב איזראעל נשא עיניו למעלה וראה שאכן, יש כאן את הגובה הדרוש, יש שלושה קירות, והכוכבים נראים רק מבין הסדקים - - - בקושי רב הצליח למנוע מפיו לזעוק בשמחה, בקושי עצר את רגליו מלפצוח בריקוד. ליל התקדש חג, והם כאן, שני יהודים, בעמק הבכא, זוכים להיות בצל הסוכה, בצילא דקודשא בריך הוא! מתוך החשיכה, נראו רק עיניהם, נוצצות בחדווה, דלוקות בהתלהבות. ליבם רטט מהתרגשות, עיניהם נחילי דמעות אושר ושמחה. בקול שקט אך המאושר בעולם, אחזו שניהם את שתי מנות הלחם ובירכו: "אשר בחר בנו מכל עם, ורוממנו מכל לשון... ותיתן לנו... בא-ה-ב-ה את יום חג הסוכות הזה..."

בקול רוטט ובלבבות רועדים, נישא הקידוש המיוחד אל שערי שמים, עובר בין הסכך לבין הכוכבים המנצצים. "שהחינו וקיימנו והגיענו..." בירכו בהתלהבות, "אשר קידשנו במצוותיו וציוונו לישיב בסוכה" - שאגו באלם קול, בהתרגשות שלא ניתן לתאר...

את כל המגיעים אלינו? הוספתי לשאול שאם נאמר שצריך להקביל את פני הרב כדי ללמוד ממנו תורה, אם כן הרי כל יהודי מחויב ללמד אחרים תורה. ואמר הגר"ח: "שילכו לרבנים אחרים".

שאלתי עוד מספר שאלות בענין, וכשסיימתי וקיבלתי תשובות אמר לי מרן שליט"א, ששמע בשם החתם סופר לתרץ על הקושיה הנודעת מדוע אמר בעלה של השונומית "לא חדש ולא שבת" ולא אמר "לא רגל", וכן כיצד הוכיחו מהאשה השונומית על הקבלת פני הרב ולא על שבת. ואמר הגר"ח שאומרים שהחתם סופר השיב על כך, שמאחר שאשה אינה יכולה להגיע אל הרב יחד עם האנשים, משום חשש עירבוביה עם הגברים, לכן היתה האשה מגיעה אליו רק בחדש ושבת, שאז האנשים אינם נמצאים, שהרי הגברים באים לבקר את הרב רק בחג... ועניתי ואמרתי לרבינו שליט"א ששמעתי תירוץ זה בשם הרבי ר' העשל ז"ל.

והנה עוד שני טעמים יפים למצוה זו: בספר עיון יעקב על העין יעקב כתב, שטעם מצות הקבלת פני הרב ברגל הוא מדין דקבלת פני רבו כקבלת פני השכינה. ובספר שפתי חכמים כתב שהוא משום שמחת יום טוב. שהרב שמח לראות פני תלמידו, והתלמיד שמח לראות פני הרב, וכאשר שניהם משוחחים בדברי תורה ואין שמחה כהתרת הספיקות, הרי אין שמחת חג גדולה מזו...

ולכתוב התורה שבעל פה, עד שבא רבינו יהודה הנשיא והתיר זאת. וחלק ממסירת התורה נעוצה היתה בהסתופפות בהיכלי הרבנים ובשמיעת האוזן לדבריהם. אך היום שהתורה ניתנה להיכתב וכל דבר, הקטן והגדול, כבר נפסק והובא בספרים, ורק צריך לבוא לחפשם ולעייין בהם. לכן אין צריך להקביל פני הרב ברגל. וגם לענין קבלת השפעה מהרב בזמן המועד אולי כיום, בעוונותינו הרבים, מי יאמר שהוא מקבל השפעות ומי יאמר אמסור השפעותי לתלמידי. ואולי לכן השמיטו הטור והשולחן ערוך את המצוה זו.

הגר"ח קניבסקי: "וכי האשה השונומית דיברה בלימוד עם אלישע?"

בחול המועד סוכות תשס"ה זכיתי להקביל פני מורי ורבי הגר"ח קניבסקי שליט"א בסוכתו. כידוע, מגיעים מאות אנשים בכל יום לר' חיים, ומרן שליט"א יושב בסוכתו ומקבל את כולם בסבר פנים יפות. שאלתי האם יוצאים ידי חובת מצוה זו בברכת "חג שמח", וללא שמיעת דברי תורה, ואמרתי לרבינו שליט"א שלדעתי תלוי הדבר בטעמי מצוה זו, כפי שכתבנו. הגיב מרן שליט"א ואמר: "וכי האשה השונומית דיברה בלימוד עם אלישע?... הלא בודאי שבאה רק לומר "א' גוט יום-טוב" ותו לא..."

שאלתי האם רב יכול למחול שלא יקבילו פניו, והשיב הגר"ח: "מסתבר שאי אפשר להכריחו לקבל אנשים. וכי הרב חייב לקבל

לעת זקנותו, טרם צאתו מן העולם, הוא השאיר צוואה לבניו ונכדיו, ובה הוא כתב שמי שימשיך את מורשתו ויקיים את המצוה שהוא מסר את נפשו עליה, ויתגר בצריף שבוע ימים, הוא יירש את כל נכסיו

הסוכה הפסולה שהחזירה את הנכד בתשובה

הרב ישראל ליוש

...

האדמו"ר מטאלנא שליט"א סיפר סיפור המלמד אותנו על כוחה של מצוה שנעשית בתמימות אף אם הלכתית היא לא נעשתה בכשרות, וכך סיפר לו יהודי בעל תשובה על סבו שהיה גר באחת ממדינות ארצות הברית, הוא היה רחוק משמירת תורה ומצוות, אך כיון שהיו לו שורשים יהודיים, הוא קיים מצוה אחת בדביקות ובמסירות נפש, שבוע בשנה הוא היה יוצא אל הצריף שבחצר ביתו ומסתגר שם יום ולילה, בכך - חשב הסבא - הוא מקיים מצות סוכה. לעת זקנותו, טרם צאתו מן העולם, הוא השאיר צוואה לבניו ונכדיו, ובה הוא כתב שמי שימשיך את מורשתו ויקיים את המצוה שהוא מסר את נפשו עליה ויתגר בצריף שבוע ימים, הוא יירש את כל נכסיו, הבנים והנכדים חשבו שדעתו של אביהם השתבשה עליו בטרם מותו, וכי מה יש במנהג המשונה הזה שנמשיך לקיימו בדביקות כל הדורות, מה גם שלפי חשבונם, מלבד דירתו העלובה בה היה גר, לא היו לא עוד נכסים, כך שלא היה מי מהנכדים שהסכים לשאת בעול קיום המנהג.

לאחר זמן מה, הרהר לעצמו אחד הנכדים: 'הרי לסבא היה מאוד חשוב שימור המנהג, והראיה שהוא נידב עבור זה אל כל ירושתו, אם כן אני מסכים לקיים את המנהג ולהסתגר בצריף שבעה ימים, ואכן לאחר חתימת הסכם אצל העורך דין של הסבא, קיבל הנכד לידי את המסמכים המעידים כי מעתה כל נכסיו הסבא שלו הן.

כאשר בדק הנכד היורש את תוכן הירושה, הופתע לגלות כי מלבד דירת המגורים של

הסבא, עוד נכסים רבים לו, ואף השאיר כמה חשבונות בנק מלאים בכסף רב, ובין רגע אחד התעשר הנכד עושר רב. מידות טובות היו לו לנכד ולא סיפר לאף אחד מבני המשפחה על דבר עושרו כדי לא להעלות בלבם קנאה מיותרת.

בהגיע היום המיוחד, התאריך בו צריך הנכד לקיים את הצוואה, כך עשה, הוא נכנס אל הצריף והסתגר שם שבעה ימים. זה לא היה קל עבורו להיות כך סגור שבעה ימים. הקושי עוד גבר, כי הוא כלל לא הבין מה טעם יש במנהג המשונה הזה, מלבד ההצדקה לממון הרב שירש. כאשר יצא מן ההסגר החליט שכנראה לא לחינם נהג כך הסבא, ובוודאי יש לזה מקור יהודי, והחל לברר על פשרו של המנהג.

בחיפושיו, הוא פגש ברב יהודי, הוא סיפר לו על מנהגו של הסבא, ושאל אותו האם הוא מבין מדוע נהג כך? הרב הבין מיד כי מדובר בקיום מצוות סוכה, והחל לתחקר אותו על הצריף, ממה הוא עשוי? כמה דפנות יש לו? ובמה הוא מסוכך? הנכד שלא ממש הבין את מושגי ההלכה ששאל אותו הרב, הציע לו שיבוא עימו אל הצריף ויראה אותו בעצמו, הרב בא אל הצריף וראה כי הוא עשוי מפח

"חג הסוכות שבעת ימים לה" (אמור, קריה"ת סוכות)

חג הסוכות חל מיד לאחר הימים הנוראים, וכבר רבו הפרשנים ופירשו כל אחד בסגנונו את הקשר המיוחד שבין הימים הנוראים וחג הסוכות, ובזה יישבו אף את הקושיא המפורסמת, מדוע לא נחוג את חג הסוכות בימי הפסח, שהם ימי יציאת מצרים, שהרי גם חג הסוכות הוא זכר לענני הכבוד שסיככו על עם ישראל במדבר, כאשר יצא ממצרים.

אציע בפניכם רעיון נוסף המבאר את הקשר שבין הימים הנוראים וחג הסוכות, בימים הנוראים אנחנו קרובים אל הקב"ה בקרבה יתירה משאר ימות השנה, כפי שנאמר 'דרשו ה' בהמצאו קראוהו בהיותו קרוב', מציאות זו מביאה אותנו לדרגה רוחנית גבוהה. אין מי שלא מתחזק מעוצמת הימים הללו, בימים אלו אנחנו עוסקים בהמלכת מלך מלכי המלכים עלינו ועל העולם כולו, התפילות הנשגבות והלא שגרתיות שמתפללים בימי הדין, מקרבים אותנו אליו עוד יותר, וכל זאת מרומם אותנו אל פסגות ההרים הרוחניים.

אם לאחר הימים הקדושים הללו, נחזור בבת אחת אל ימי השגרה, ימי החולין, אנחנו עלולים חלילה לאבד את כל מה שהשגנו בימים הנשגבים, שגרת החולין עלולה להרחיק את הקרבה היתירה אותה השגנו בקדושת הימים הנוראים.

לכן קבע לנו הקב"ה את חג הסוכות תיכף אחר ראש השנה ויום הכיפורים, ימים בהם המצווה היא 'תשבו כעין תדורו',

היינו עשו את כל שגרת החולין בתוך הסוכה - בתוך הקדושה, ע"ז אנחנו מתרגלים לקדש את החולין, לעשות גם הדברים שכביכול הם חולין, כמו אכילה שתיה ולינה בתוך הסוכה שהיא רוחנית. חג הסוכות מהווה גשר בין העוצמה הרוחנית שחווינו בימים הנוראים, לבין ימי השגרה והחולין, מצוות הסוכה מלמדת אותנו לא להפריד בין הקדושה ובין החולין, אלא אדרבה לקדש את החולין ולמשוך אליה את הקדושה העצומה שהשגנו בימים הנוראים.

יש בנותן טעם להוסיף על רעיון זה את דבריו של הגאון רבי שמשון פינקוס זצ"ל, הוא אומר שמילות התפילה 'מלך עוזר ומושיע ומגן' רומזים למהות הימים הנוראים וחג הסוכות, 'מלך' זהו 'ראש השנה' שהרי בו המלכנו את הקב"ה, 'עוזר' אלו 'עשרת ימי תשובה', בהם אנו עוסקים בתשובה, והקב"ה עוזר לנו להגיע אליה, 'מושיע' רומז ליום הכיפורים, שהרי ביום זה הקב"ה מושיע אותנו ומטהר אותנו מזוהמת הטמאה בה אנו שקועים, עיצומו של יום מכפר, כפי שנאמר 'מי מטהר אתכם? אביכם שבשמיים!'; 'מגן' זהו חג הסוכות, שכשמו כן הוא, סוכך ומגן מההשפעות השליליות, כדי שנוכל לשמור את הדרגות הרוחניות שהגענו אליהם.

מתחילים מבראשית

ארגון 'אחינו ו'דרשו' מזמינים אותך להיות שותף מגוון רחב של כלי נסף, וכל ספרי 'דרשו' עד לשווי של ובנוסף קבל כרטיסי הגרלה להגרלה

להלן מגוון אפשרויות

מתנה בשווי 533 ש"ח מסלול מס' 15	מתנה בשווי 514 ש"ח מסלול מס' 3	מתנה בשווי 508 ש"ח מסלול מס' 14	מתנה בשווי 320 ש"ח מסלול מס' 1
בתרומה ע"ס 23 ש"ח לחודש 18X חודשים סה"כ 414 ש"ח	בתרומה ע"ס 20 ש"ח לחודש 18X חודשים סה"כ 360 ש"ח	בתרומה ע"ס 20 ש"ח לחודש 18X חודשים סה"כ 360 ש"ח	בתרומה ע"ס 20 ש"ח לחודש 12X חודשים סה"כ 240 ש"ח
מקבלים:	מקבלים:	מקבלים:	מקבלים:
סט 'משנה ברורה' מהודר	סט 'משנה ברורה' מהודר	סט 'משנה ברורה' מהודר	סט 'משנה ברורה' מהודר
'חמשה חומשי תורה' בכרך אחד 'דרשו'	ספר 'חפץ חיים'	סט 'חפץ חיים ושמירת הלשון'	בהוצאת 'דרשו'
ספר 'חפץ חיים'	'דרש דוד מועדים' 2 כרכים	סכין לחלות מְקַסָּף	כרטיס להגרלה הגדולה
כף הגשה לעוגה מְקַסָּף	סכין לחלות מְקַסָּף	2 כרטיסים להגרלה הגדולה 50.000 ש"ח	50.000 ש"ח
2 כרטיסים להגרלה הגדולה 50.000 ש"ח	2 כרטיסים להגרלה הגדולה 50.000 ש"ח		
מתנה בשווי 533 ש"ח	מתנה בשווי 514 ש"ח	מתנה בשווי 508 ש"ח	מתנה בשווי 320 ש"ח

להשתתפות וקבלת המתנות מוקד

עם מתנות חדשות

בזיכוי הרבים, ולזכות מיידית במתנות יקרות ערך: **1.052 ש"ח**. על כל תרומה חודשית מ-20 ש"ח ומעלה. **וגדולה בשווי 50.000 ש"ח**.

התרומות וקבלת המתנות:

מתנה בשווי 1.052 ש"ח
מסלול מס **16**

בתרומה ע"ס 35 ש"ח לחודש 20X חודשים
סה"כ 700 ש"ח

מקבלים:
 סט 'משנה ברורה' מהודר
 'חמשה חומשי תורה' בכרך אחד 'דרשו'
 סט 'חפץ חיים ושמירת הלשון'
 גביע יוקרתי מְקֻסָּף
 כף הגשה לעוגה מְקֻסָּף
 סכין לחלות מְקֻסָּף
 7 כרטיסים להגרלה הגדולה 50.000 ש"ח

מתנה בשווי 1.052 ש"ח

מתנה בשווי 1.052 ש"ח
מסלול מס **7**

בתרומה ע"ס 35 ש"ח לחודש 20X חודשים
סה"כ 700 ש"ח

מקבלים:
 סט 'משנה ברורה' מהודר
 'חמשה חומשי תורה' בכרך אחד 'דרשו'
 ספר 'חפץ חיים'
 הספר החדש 'מועד לדוד'
 גביע יוקרתי מְקֻסָּף
 כף הגשה לעוגה מְקֻסָּף
 סכין לחלות מְקֻסָּף
 7 כרטיסים להגרלה הגדולה 50.000 ש"ח

מתנה בשווי 1.052 ש"ח

מתנה בשווי 650 ש"ח
מסלול מס **6**

בתרומה ע"ס 27 ש"ח לחודש 18X חודשים
סה"כ 486 ש"ח

מקבלים:
 סט 'משנה ברורה' מהודר
 גביע יוקרתי מְקֻסָּף
 4 כרטיסים להגרלה הגדולה 50.000 ש"ח

מתנה בשווי 650 ש"ח

מתנה בשווי 594 ש"ח
מסלול מס **5**

בתרומה ע"ס 25 ש"ח לחודש 18X חודשים
סה"כ 450 ש"ח

מקבלים:
 'חמשה חומשי תורה' בכרך אחד 'דרשו'
 גביע יוקרתי מְקֻסָּף
 כף הגשה לעוגה מְקֻסָּף
 סכין לחלות מְקֻסָּף
 5 כרטיסים להגרלה הגדולה 50.000 ש"ח

מתנה בשווי 594 ש"ח

'אחינו' ו'דרשו': 02-5609000

האם ראוי להתזכח עם מזכר ארבעת המינים על המחיר?

וכ”כ החיי אדם (ח”א כלל סח) שלא יעשה מצוה בחנם, אלא יקנה אותה בשכר שלם, כמו שכתוב ”ויאמר דוד לארונה כו’ ולא אעלה עולות לה’ חנם” ובזוהר מחמיר מאד בזה. וכ’ רבי צדוק הכהן מלובלין זצ”ל (פרי צדיק פרשת תרומה) שהשתדלות במצות צריכה להיות במחיר, הן במצות עשה דשייך בו מחיר כסף כפשוטו, והן בפרישה ממצוות לא תעשה שהוא על ידי מחיר, שיבטל חשקו ותאותו לכבוד השם יתברך, וכן במצות הנקנים בכסף העיקר לכוף תאות וחשק הממון לכבודו יתברך, וזה שנאמר ”מאת כל איש אשר ידבנו לבו” שבודאי לא רצה השם יתברך בנדבות המשכן כדי לבנותו, דהא כתיב ”לי הכסף ולי הזהב” רק העיקר היה נדבות לב ישראל מאת כל איש דאתגבר על יצריה היינו מה שנתנו בחשק ואהבה מזה נבנה המשכן שישכון השם יתברך בלב ישראל.

ובשורת תורה לשמה (לבעל הבן איש חי זצ”ל סי’ נ) הביא את דברי הזוהר הנ”ל, וכ’ שיש לנו ללמוד מזה, שאם אדם קנה אתרוג כשר קודם יו”ט כדי ליטול אותו ביו”ט, ואח”כ שלחו לו במתנה, אתרוג אחר, לא יברך הוא אלא על אתרוג שקנה בדמים, ואע”פ שהאתרוג השני, שניתן לו במתנה הוא מהודר יותר, משום שיש יתרון באתרוג שקנה בדמים שעדיף טפי לברך עליו, אך מאחר שאתרוג השני הוא מהודר יותר יטלנו אחריו ויעשה בו נענועים, אולם את הנענועים של ההלל וההקפות יעשה באותו שקנה בדמים, וכל זה לעצמו אבל לאחרים שרוצה ליתן להם במתנה ע”מ להחזיר ודאי שעדיף ליתן את המהודר.

דין נוסף הוציא מדברי הזוהר, כי ידוע שברכת שהחיינו על פרי חדש היא ברכת שבח והודאה להקב”ה, ויש בה מצוה רבה, וגם בזה יזהר האדם לברך על פרי חדש שקנהו בדמים, ואם נזדמן ששלחו לו אחרים פרי חדש במתנה, או שהיה יושב אורח על שולחן אחרים, והביאו על השלחן פרי חדש, והוא עדיין לא בירך שהחיינו, לא יברך על זה אלא יקנה במעות, ויברך שהחיינו, וכן ראיתי חסידים ואנשי מעשה מדקדקים בזה לברך שהחיינו על פירות שקנו בממונם, משום חיוב מצוה, ומסיים ”והנה אנכי פתחתי לכם פתח בזה הענין ואתם תלמדו מזה לכמה דברים ואין צורך לפרטם”.

ויקחו לי תרומה מאת כל איש אשר ידבנו לבו תקחו את תרומתי. (כה,ב) בזוהר הק’ (פ’ תרומה קכח). מובא שאדם צריך להשתדל לקנות את המצוות בכסף, ועי”ז הוא ממשיך על עצמו רוח קדושה, ולהפך ח”ו אם מקיים המצוה בחינם ממשיך על עצמו רוח טומאה, ומפרש שזה מש”כ ”ויקחו לי” – שצריך לקחת המצוות בכסף.

ובס’ חרדים כתב בהקדמתו תנאים לקיום המצוות, והביא את דברי הזוהר הנ”ל כתנאי השבעה עשר, ”שלא יעשה המצוה חנם, אלא יקנה אותה בשכר שלם, ולא יקפיד כלל, כדי להעביר רוח הטומאה, כדאיתא בזוהר בפר’ תרומה”.

וכ’ רבי חיים ויטאל זצ”ל (ספר טעמי המצות פרשת ראה) בענין קניית הדברים של מצוה כגון לולב ואתרוג וכדומה להם, ראיתי למורי זללה”ה (האריז”ל) שהיה נותן למוכרים כל מה ששאלו ממנו

בפעם הראשונה, ולא היה מסרב עמהם על השאר, ולפעמים היה מניח לפניהם הכיס עם המעות והיה אומר להם שיקחו מה שירצו. ובפרי עץ חיים (שער יום הכפורים פרק ב) כ’ ”בענין שלשה ספרים, שמוציאין בליל יום הכפורים, ואומרים עליהם התרת כל נדרי. אמר לי הר”י משעון יצ”ו, כי ציווהו מורי ז”ל ליל יוה”כ, שיקנה הוא הספר הראשון, הנקרא ”ספר כל נדרי”, בכל ממון

שיפסקהו עליו, כדי שתהיה באגר שלים, כי הוא צריך לו מאוד, ונתן לו כוונה רבה ע”ז, וכפי הנראה יש סמך גדול בספרים אלו”.

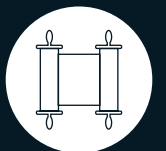
וכ”כ בשו”ת תשובה מאהבה (לרבי אליעזר פלעקלס זצ”ל תלמיד הנודע ביהודה ח”א סי’ א) שרבו הנודע ביהודה היה תמיד מהדר מן המהדרין אחר אתרוג המהודר בכל מיני הידור וכסף וזהב לא היה נחשב בעיניו מאומה אף שהאתרוג היה בתכלית היוקר.

ובספר הברית (חלק ב מאמר י”ב דרך הקודש - פרק ד) כ’ ”שראוי לו לאדם שיתן בעד המצוה מה שהמוכר שואל מעמו בפעם הראשונה ולא ישתדל שיתן לו בפחות ממה ששאל כדרך התגרים, ומכש”כ שלא יאמר בפיו איני רוצה מצוה זה בעד ממון רב כזה, והאומר ככה הוא דבר ה’ בזה, והנותן מה ששואל המוכר בפעם הראשון הוא מעלה גדולה מאד המורה על חיבה יתירה שיש לו להמצוה, ועי”ז זה זוכה למדרגה גדולה מאד”.

- מהי השייכות בין חג הסוכות לסעודת הליתן לעתיד לבוא?
- מדוע רק חסידים ואנשי מעשה היו מרקדים ומנגנים בשמחת בית השואבה?
- מדוע מלחמת גוג ומגוג תתרחש בסוכות?
- מניין שעושים סעודה ל’חתן בראשית’?

השאלות
בפרשת
השבוע

מה הקשר בין ספר דברים - לאתרוג?

אלה הדברים אשר דבר משה (א,א)

כתב רבינו בחיי: "יש לך להתבונן עוד למה התחיל הספר הזה במלת "אלה" ולא אמר "ואלה הדברים" כיון שהכל קשור אחד ב"ו". אבל זה יורה כי הספר החמישי הזה אע"פ שהוא מיוחד עם הארבעה הראשונים והכל קשר אחד ובנין אחד, הנה הוא ענין בפני עצמו. כענין האתרוג שהוא מיוחד עם מיניו שאין מצותו אלא עמהם אבל הוא בפני עצמו שאין לאגדו באגד שלהם, ע"כ.

לכאורה נראה מדברי רבינו בחיי, שהדמיון בין "ספר דברים" לבין ה"אתרוג" הוא מיקרי והוי רק משל בעלמא.

אולם בס' תורת חמד (כתבי הגרמ"ד וויסמנדאל זצ"ל ראש ישיבת נייטרא - קונטרס מדרש אותיות עמ' יח) מובא מס' אדרת אליהו להגר"א בשם הזוהר, דחמשה חומשי תורה רשומים באותיות השם המיוחד - בזה הסדר, ספר בראשית - שמות הם כנגד אותיות יו"ד - ה"א, של שם הוי"ה, וספר במדבר - דברים, הם כנגד וי"ו - ה"א, שבשם הוי"ה.

ולעומתם מצינו שגם ד' מינים מכוונים כנגד ד' אותיות של שם המיוחד, דהנה הבית יוסף (או"ח סי' תרנא אות יא) לגבי הדין שצריך לחבר האתרוג ללולב בשעת הנענוע ולנענע שניהם יחד, מביא מהריקאנטי (פרשת אמור ד"ה ולקחתם) שצריך לסמוך האתרוג עם שאר המינים שלא להפרידה מן הבנין.

וסוד זה נגלה אלי בחלום בליל יום טוב הראשון של חג הסוכות בהתאכסן אצלי חסיד אחד אשכנזי שמו הרב ר' יצחק, ראיתי בחלום שהיה כותב השם ביו"ד ה"א והיה מרחיק הה"א אחרונה מן השלש אותיות הראשונות, ואמרתי לו מה זה עשית, והשיב כך נוהגים במקומינו, ואני מחיתי בו וכתבתי אותו שלם, ואשתומם על המראה ואין מבין.

למחר בעת נטילת לולב ראיתי שלא היה מנענע, רק הלולב ומיניו

בלא אתרוג, והבנתי פתרון חלומי וחזר בו, ורז"ל רמזו סוד זה בויקרא רבה (פר' אמור ל,ט) אמרו שם "פרי עץ הדר" זה הקדוש ברוך הוא שנאמר "הוד והדר לפניו", כפות תמרים זה הקדוש ברוך הוא שנאמר "צדיק כתמר יפרח", וענף עץ עבות זה הקדוש ברוך הוא שנאמר "והוא עומד בין ההדסים", וערבי נחל זה הקדוש ברוך הוא שנאמר "סולו לרוכב בערבות"

תראה שכל המינים האלו רומזים בשם יתברך, עכ"ל. וע"פ הנ"ל מתבארים טפי דברי רבינו בחיי, שספר דברים הוא כנגד האתרוג, ולכן לא מתחיל הספר ב"ואלה הדברים". ובענין חיסרון ה"ו" הביאו שם בתורת חמד שהדברים מתאימים ממש לצורת הפסוק של הד' מינים, דאיתא בתורת כהנים (פר' אמור טז,ז) "רבי אלעזר אומר יכול אף האתרוג יהיה עמהם בכלל אגודה, וכי נאמר פרי עץ הדר וכפות, הא כיצד אתרוג לעצמו הללו אגודה לעצמם".

מדוע ירדו גשמים כשהקיף ה"בית יוסף" את קבר הרשב"י בחג הסוכות?

מקיפים פעם אחרת היו רוב גשמים באים לעולם כמו בימי חוני המעגל, ומפני כך באו גשמי ברכה רצופים כדי שלא תקיפו יותר עליהם. וכלל זה יהיה בידכם כל זמן שהעולם יהיה צריך לגשמים ביותר תלכו ותקיפו הצדיקים הנזכרים ותענו. ועל כל צרה שלא תבא על הצבור תקיפו אותם שבעה פעמים ותענו. ובכן תדע כי הם שמחים מאד בקרותכם זוהר על מערתם או בכפר הסמוך להם ואם תתמידו לקרות כן יגלו לכם רזין עלאין".

ולקחתם לכם ביום הראשון פרי עץ הדר כפת תמרים (כגמ)

בספר מגיד מישרים (פרשת אמור) מסופר שמרן ה"בית יוסף" עלה בחג הסוכות על ציונו של רשב"י והקיף את הציון עם ד' מינים, וירדו אז גשמים. ואמר לו המגיד: "והא גשמים דאתו לא הוו דוגמת "שפך לו קיתון על פניו" ח"ו, אדרבא נתקבלו דבריכם ורשב"י ובנו שמחו לקראתכם בקרותכם זוהר על מערתם ובכפר הסמוך להם.

אלא דכיון דהקפתם לרבי אלעזר ב'ד'

מינים הבאים לרצות על המים נתעוררו המים ובאו, ואילו הייתם

מבקרים רבים פקדו את ביתו כדי לחזות במעין 'תחיית המתים', וגם המהרי"ל דיסקין, רבה של לומז'ה באותם ימים, הגיע לביתו של הלה, וביקש לשוחח עמו ביחידות. 'בוודאי ביקרת בבי"ד של מעלה', אמר רבי יהושע לייב והתבונן באיש בעיניו העמוקות, 'אמור נא לי, מה היה בדינך?'

סיפור מיוחד מהמהרי"ל דיסקין, וסיפור נוסף שסיפר רבי יחזקאל משינווא, בנו של רבי חיים מצאנז זצ"ל

חבורת ליצים הוללים. הללו הבחינו במעשיי, ומשום מה חמדו להם לצון, ובבת אחת הניפו את הקרשים מן הקרקע בעודני עליהם, והחלו להוביל אותי ברחובות הכפר, כפי שמובילים מת, בר מינן. הליצים מילאו פיהם בשחוק ובלעג, ואני החרשתי, סיפר האיש, 'אמרתי לנפשי כי כדאי לספוג את הביזיונות ואת העלבונות בעבור קיום המצווה. כעבור זמן קצר השיבו הליצנים אותי ואת קרשי לחצר והסתלקו לדרכם, ואני נעמדתי לבנות את הסוכה'. עיניו של המהרי"ל דיסקין מלאו דמעות. 'ובכן אמר, 'זוהי, איפוא, חבילת העצים, שהניחו המלאכים לצידיך. חבילת קרשי הסוכה, המצוה שקיימת במסירות, תוך ספיגת עלבונות וביזיונות, היא זו שהכריעה את דינך לזכות, והשיבה אותך לחיים!' מי יזכה לארחה את אברהם אבינו בצל סוכתו? -

את הסיפור הבא נוהג היה רבי יחזקאל משינווא, בנו של רבי חיים מצאנז לספר פעמים רבות, על מנת להמחיש לשומעיו את קדושתה של הסוכה ואת מעלת מסירות הנפש. ומעשה שהיה כך היה: בכפר אחד חי יהודי פשוט, עני וירא שמים, שלא השיגה ידו לרכוש לעצמו אפילו סכך כשר לסוכות. הגיעו הדברים לידי כך, שבערב החג ממש נאלצו העני ורעייתו לצעוד רגלית אל היער הסמוך, על מנת לתלוש בידיהם ענפים וזמורות, ולסכך בהם את סוכתם הדלה. השמש הלכה ושקעה, וזוג העניים מצאו עצמם במיצר. עוד מעט ירד החג, ובאין גרזן או מסור בידיהם, הצליחו אך בקושי לתלוש כמה מלאכים והניחו לצידי חבילת עצים, היה סחרחר עליהם, אולם הם לא נסוגו ממטרתם. הם אימצו את כוחם ותלשו את הענפים, כשהם נעזרים גם בשיניהם. שעה קלה קודם כניסת החג שבו לביתם, כשסכך כשר על כתפיהם וחיוך על שפתותיהם המדממות. בבית דין של מעלה התעורר באותה שעה רעש עצום. מסירות נפש של יהודי לקיום מצות סוכה? עד כדי כך? הפלא ופלא ממש! ויצא הכרוז דאברהם אבינו, אושפיזו של היום הראשון, יופיע ויתגלה דווקא בסוכתו של אותו עני. הכוכבים נצנצו במרום, כאשר העני ואשתו הבחינו בדמותו של איש זקן ונשוא פנים בפתח סוכתם. "בוודאי מבקש הוא להתארח אצלנו לסעודה", שח העני לאשתו בקול עגום, ובפנותו אל ההלך אמר: "ר' יהודי, צר לי, אך לא אוכל לארחך על שולחני. אין לי מאומה לתת לך. מוטב שתיגש אל פלוני, המתגורר ממול, אמיד הוא, וגם ליבו רחב". אך הזקן הניף את ידו ברכות. "לא באתי לסעוד על שולחנך. אברהם הנני, ובאתי אליך מן העולם העליון להתגלות לעיניך כשכר על מסירות נפשך לקיום מצות סוכה". ויהי כי כילה לדבר את דברו, ויעלם מן העין...

עצמם במיצר. עוד מעט ירד החג, ובאין גרזן או מסור בידיהם, הצליחו אך בקושי לתלוש כמה מלאכים והניחו לצידי חבילת עצים, היה סחרחר עליהם, אולם הם לא נסוגו ממטרתם. הם אימצו את כוחם ותלשו את הענפים, כשהם נעזרים גם בשיניהם. שעה קלה קודם כניסת החג שבו לביתם, כשסכך כשר על כתפיהם וחיוך על שפתותיהם המדממות. בבית דין של מעלה התעורר באותה שעה רעש עצום. מסירות נפש של יהודי לקיום מצות סוכה? עד כדי כך? הפלא ופלא ממש! ויצא הכרוז דאברהם אבינו, אושפיזו של היום הראשון, יופיע ויתגלה דווקא בסוכתו של אותו עני. הכוכבים נצנצו במרום, כאשר העני ואשתו הבחינו בדמותו של איש זקן ונשוא פנים בפתח סוכתם. "בוודאי מבקש הוא להתארח אצלנו לסעודה", שח העני לאשתו בקול עגום, ובפנותו אל ההלך אמר: "ר' יהודי, צר לי, אך לא אוכל לארחך על שולחני. אין לי מאומה לתת לך. מוטב שתיגש אל פלוני, המתגורר ממול, אמיד הוא, וגם ליבו רחב". אך הזקן הניף את ידו ברכות. "לא באתי לסעוד על שולחנך. אברהם הנני, ובאתי אליך מן העולם העליון להתגלות לעיניך כשכר על מסירות נפשך לקיום מצות סוכה". ויהי כי כילה לדבר את דברו, ויעלם מן העין...

(דרך עץ החיים). מובא בעלונו של הרב חנניה צ'ולק תשרי תשע"ז

הדבר ארע בכפר קטן אחד, לא רחוק מלומז'ה, העיר הגדולה. אחד התושבים, יהודי פשוט מהשורה, שכב על מיטת חוליו והרופאים נואשו מחייו. שלוש יממות שכב מחוסר הכרה, וכמעט שלא נמצאה בו נשמה, והנה לפתע פתאום התעורר לחיים, ותוך זמן קצר שב לאיתנו. מבקרים רבים פקדו את ביתו כדי לחזות במעין 'תחיית המתים', וגם המהרי"ל דיסקין, רבה של לומז'ה באותם ימים, הגיע לביתו של הלה, וביקש לשוחח עמו ביחידות. 'בוודאי ביקרת בבי"ד של מעלה', אמר רבי יהושע לייב והתבונן באיש בעיניו העמוקות,

'אמור נא לי, מה היה בדינך?'. הביט האיש כה וכה, כחכח בגרונו בהתרגשות, וסיפר: 'אכן כן, נשמתי פרחה מגופי, והעמידוני לפני בי"ד של מעלה לתת דין וחשבון על כל מפעלי. מה אומר לכם, רבי? בור ועם הארץ הנני, וכף החובות הכריעה במהרה את כף הזכויות, אוי, חובות כה מרובות,

זכויות כה מועטות'. כבר בטוח הייתי שעוד מעט ייגמר דיני לחובה, אך לפתע פתאום הגיעו כמה מלאכים והניחו לצידי חבילת עצים, וזו הכריעה את דיני לזכות. באותה שעה התעוררתי ושבתי לחיים. הררה המהרי"ל דיסקין רגעים מספר, ואחר ביקש: 'ספר נא לי על אורחות חיך'. 'אדם פשוט אני' חזר האיש על דבריו, והחל מונה את התנהלותו בחיי היום יום, התנהלות כפרית עם זיקה קלושה ליהדות. 'ובכל זאת' התעקש המהרי"ל דיסקין, 'שמא ארע עמך בשנה האחרונה מעשה חריג כל שהוא?'. הקדיר האיש את מצחו, ולפתע נזכר: 'ביו"כ האחרון ביקרתי בבית הכנסת, והרב דיבר ברגש רב על מצות סוכה, על מעלותיה ועל סגולותיה. לא ירדתי לסוף עומק דעתו, מכיוון שלא ידעתי כיצד בדיוק נראית סוכה, אבל החלטה גמלה בליבי, משום מה, להקים סוכה ולקיים את המצוה! בסיומה של התפילה ניגשתי לכמה יהודים שעמדו בחצר ושוחחו, ושאלתי אותם לפשרה של מצוה זו. הם הסבירו לי שסוכה היא דירת עראי, המסוככת בענפים, ושיש להיזהר שלא לבנותה גבוהה מדי או נמוכה מדי. שבתי לביתי מבלבל מעט, ולבסוף החלטתי כי אקים את הסוכה בגובה שהוא מעט יותר ממידת גובהי, על מנת שלא אכנס לספיקות ולחששות. שטחתי כמה קורות בחצר ביתי ונשכבתי עליהן כדי למדוד את גובהי, ולפתע עברה במקום

מצות הישן בסוכה

• האם ישן פטור מן המצוות • האם ישן חייב כשהזיק • האם מותר להוציא אדם ישן מן הסוכה • האם הישן חוץ לסוכה יש מצוה להכניסו לסוכה • אם ישן חייב בטומאת כהנים • האם ישן מקיים מצות ציצית

הרי דגם כשישן לא נפסקה מצוותו. ראה זו הביא השדי חמד בשם ספר מתתיהו (סי' י"ד).

וכן מצינו (בסי' נ"ה) דעת השו"ע שישן מצטרף למנין, מירא הפר"ח שם דן בזה ע"ש.

ובאבן העזר סי' קל"ח דנו הראשונים, למה ישנה אינה מתגרשת, דעת הר"ן משום שהיא כחצר שאינה משתמרת, הרי שלדעתו אין חסרון שאינה בת דעת אכן הרשב"א והרא"ש כתבו משום דהיא כמו שוטה, ובספר קרן לדוד סי' י"ח ביאר דדוקא שם צריך דעת לעשות פעולת גירושין לא מועיל, ולהר"ן גם זה מועיל, ובזה מיושב תמיהת הפר"ח על הדין שישן מצטרף למנין ע"ש.

עוד ראה מיו"ד סי' שע"ב שמי שהוא כהן וישן בבית, ומת שם מת רח"ל, צריכים להקיצו שיצא הרי שנוהג איסורים גם בשעה שישן. מכל זה למדנו, שיש איסור להוציא אדם ישן מן הסוכה, שמבטל ממנו מצותו.

לפני מספר שנים שלחתי למו"ר הגר"א גינחובסקי זצ"ל ראיות הנ"ל, שאסור להוציא אדם ישן מן הסוכה, וכתב במכתבו שיש להסתפק לפי"ז באדם שנרדם חוץ לסוכה, אם יש מצוה להכניסו לסוכה עם מיטתו באופן שאינו מצטער, כיון שמכניסים אותו לישון בסוכה, ודן דאפשר שאינו מתקיים המצוה כיון שמצוות צריכות כוונה ואינו מכוון בשנתו. והאריך לפלפל אם האוכל בסוכה בלא כוונה נחשב שאכל חוץ לסוכה.

דנו הפוסקים באם אדם, בשעה שהוא ישן, חייב במצוות אלא שהוא אנוס, או שמא כיון שאין לו דעת הרי הוא פטור, ויש שדנו במי שבא לסוכה שאין לו מקום לישון שיוכל להוציא מי שישן עם המטה ויהיה לו מקום לישון, ואותו ישן הרי הוא פטור תוך שנתו.

ונראה להביא בזה הוכחות מאו"ח יו"ד חו"מ ואה"ע, שהישן חייב במצוות.

תחילה נבאר מסוגייתנו (בדף ע"ז) שכתוב, שבנזקים של ממון חייב אונס כרצון, וכתבו תוס' בשם הירושלמי שזה דווקא אם בא לישון

כשהיה כלים, אבל אם הניחו לידו כלים אחרי שישן - פטור מטעם אונס גמור, מבואר שאדם מתחייב על נזקים שעשה בשנתו, אלא שכשהניחו כלים אחר שישן הרי הוא אנוס, ודעת הרמב"ן שאף באונס גמור חייבים בנזקין, ומה שהירושלמי פוטר כשהניחו כלים אחר שישן, כי המניח כלים הוא פושע.

עוד יש להוכיח מהלכות ציצית סי' ח' - שהישן בציצית אינו מברך בבוקר, לחוש להסוברים שכסות יום חייב בלילה בציצית,

<< המשך מעמוד 23 | הרב ישראל ליוש

הנכד שתה בצמא את דברי הרב, והמשיך לשאול שאלות והתעניין על שאר מצוות היהודים, הרב הציע לו להצטרף לשיעורי התורה אותם הוא מוסר, וכך הנכד התחיל להתקרב אל היהדות, ובסופו של התהליך הוא חזר בתשובה שלמה, והקים משפחה לתפארת. ללמדך, כמה גדולה כוחה של מסירות נפש למצווה, שאף אם היא פסולה למהדרין, היא יכולה לחולל מהפך בלב של יהודי ולשוב אל חיק אבינו שבשמיים.

ופלסטיק ואינו מסוכך בדבר הכשר לסכך.

הרב השתומם ולא האמין, יהודי שכל כך היה רחוק משמירת תורה ומצוות ומסר את נפשו לקיים מצוה אחת, ואף אותה לא קיים כלל כהלכתה. הרב החל להסביר לנכד מהי מצוות סוכה, לצורך כך הוא סיפר לו על יציאת מצרים ועל ענני הכבוד, על מתן תורה, ועל המצוות שאנו מקיימים עד היום, ועל המצוה המיוחדת שקיים הסבא, אמנם במסירות אך לא ממש כמו שצריך.

האזינו עכשיו לשיעורי

הרה"ג רבי אריה זילברשטיין שליט"א

כ-5 דק' ביום וזכיתם ללמוד את ה'דף היומי בהלכה'

077-2613337

יום לימוד ותפילה עולמי שע"י

בלימוד ותפילה במירון

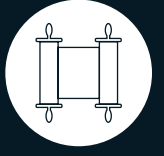
'דרשו' ביום הילולת ה'חפץ חיים'

בלימוד ותפילה בצפת

באיזה יום יש לגזוז את צפורני היד לכבוד שבת? מתי הוא זמן 'תוספת שבת'? האסור והמותר ב'בין השמשות' של כניסת השבת

איסור 'שהייה'

- חכמינו ז"ל אסרו להשהות בשבת ישירות על האש סיר ובו תבשיל, מחשש שאם יראה בשבת שהתבשיל אינו מתבשל כראוי, עלול הוא לעשות מלאכה כדי להאיץ את הבישול.
- תבשיל שמעורב בו בשר חי שלא התבשל כלל - אין בו איסור 'שהייה', משום שבלאו הכי לא יהיה התבשיל מוכן לסעודת ליל שבת, ולא יעשו כל מלאכה כדי למהר את בישולו.
- הנחת מאכל בסמוך לכיריים - אין בה איסור 'שהייה', והיא מכונה 'סמיכה'. והסמיכה מותרת אף בשבת; ויש שאוסרים זאת בתבשיל שלא היה מונח שם מערב שבת.

הכנת הגוף לשבת

- מצוה לרחוץ בערב שבת את הפנים, הידיים והרגלים, במים חמים, וכן לחפוף את הראש, לכבוד השבת; ולכתחילה יש לרחוץ את כל הגוף במים חמים.
- מצוה לגזוז את הצפורניים לקראת שבת, משום כבוד השבת. ויש לגזוז את צפורני היד בערב שבת, ואת צפורני הרגל ביום חמישי.

'בין השמשות' של כניסת השבת

- כל איסורי שבת, דאורייתא ודרבנן, אסורים גם ב'בין השמשות'. ובדיעבד, אם עשה מלאכה בין השמשות, דינו כמו בשבת.
- שני איסורי שבת דרבנן מותרים בבין השמשות לכל צורך שהוא: א. הפרשת 'מעשר' מפירות 'דמאי', ו'הטמנת' תבשיל בדבר שאינו מוסיף חום.
- איסורי שבת דרבנן, מותרים ב'בין השמשות' לצורך שבת, או לצורך מצוה, או כדי למנוע צער בשבת. ולמעשה אין להקל בדבר שאינו לצורך שבת או לצורך מצוה, אלא במקרים חריגים.
- לכתחילה יש לעשות 'עירוב חצרות' לפני שבת, ובדיעבד ניתן לעשותו גם ב'בין השמשות', אך בשבת עצמה אסור לעשות זאת, משום שהוא נראה כ'מתקן', בכך שמתיר את הטלטול.

'תוספת שבת'

- חייב אדם להוסיף מחול על הקודש, בין בכניסת השבת ובין בצאתה. לדעת רוב הראשונים, חובה זו היא מצות עשה מדאורייתא; וכן דעת השולחן ערוך. ויש אומרים שזו מצוה דרבנן.
- למנהגנו כדעת הפוסקים שבין השמשות מתחיל עם שקיעת גוף השמש, יש להקדים ולקבל תוספת שבת לפחות 2 דקות לפני השקיעה; ויש אומרים - 10 דקות, ובשעת הדחק, 5 דקות.
- לכל המוקדם, ניתן לקבל שבת מזמן 'פלג המנחה', שהוא שעה ורבע 'זמניות' לפני סוף היום. ומפלג המנחה עד הזמן של מצות תוספת שבת הנ"ל - איסור עשיית המלאכה הוא מדרבנן לכל הדעות.
- בערב שבת לפני השקיעה, כשעדיין ודאי יום, ונותר זמן לקבלת 'תוספת שבת' - ישאל בעל הבית את אנשי ביתו: "עשרתם? עירבתם? הפרשתם חלה?" ויצווה להדליק נרות.
- נחלקו רבותינו אם הטבלת כלי חדש אסורה בשבת; ודעת השולחן שמעיקר הדין מותר, ודעת הרמ"א להחמיר, אך אף לדעת השולחן ערוך - ראוי להחמיר.
- כאשר אשה מעוברת דורכת על צפורן המונחת על הקרקע במקום בו הושלכה, הדבר עשוי לגרום שתפיל חלילה. ובמקום כזה - לכתחילה ראוי לשרוף את הצפורניים הגוזזות, ולכל הפחות לקובקן.